CHRONICON D. ISIDORI ARCHIEP. HISP. EMENdatum, ſcholiiſq; illuſtratum,

PER GARCIAM DE LOAISA,
Sacræ Theologiæ D. Archidiaconum de Guadal Eccleſiæ Toletanæ Canonicum.

TAVRINI, Apud Io. Baptiſtam Beuilaquam. MDXCIII.

Ex Sacroſanctæ Inquiſitionis permiſſu.

POTENTISSIMO ET CATHOLICO PHILIPPO SECVNDO Hiſpaniarum Regi,

ET NOVI ORBIS DOMINO Clementiſsimo,

GARCIA DE LOAISA. S. D.

LOngi temporis rationem exactè accuratèque tradere, laborioſum magniſq; difficultatibus refertum opus eſt: Quũ rerum caſus certiq; euentus prius hominum memoriæ mobili & inconſtanti, quam litteris, & libris temporis æternitati conſecrentur; annaleſque ipſi innumeris ſint mortalium iniurÿs expoſiti, primo ſcribentium perturbationibus & affectibus: dum vnuſquiſque ſuæ gentis, patriæq; gloriam immortalem præclarè geſtorum commemo-

ratione efficere quærit, deinde rerum publicarum tumultibus, prouinciarum incurſibus, omnia igne, ferro, ſeditione, & impetu populi vaſtantibus. Denique quum rerum præteritarum recordatio illibatā temporis veritatem continere nitatur, tamen temporis ipſius longinquitate ſeneſcit, & antiquatur, atque in interitum labenti annorum curſu ruit. Et quamuis hæc ita ſint tamen inter alia hoc vnum maximè virū doctum, conſummatumque, & omnibus ferè numeris abſolutum efficit, nimirum in hac rerū incertitudine, & obſcuritate ſtudioſè veritatem certam perſpicuamq; inueſtigare, inuſitataſque & occultas hiſtoriæ vias indagare; cum nihil ſit præſtantius, vel ad ſapientiam augendam, vel ad prudentiam confirmandam, vel ad imperij gubernacula piè & moderatè regenda, vel ad Reipub. mores intelligendos, motuſque populi coercendos, vel domeſticorum conatus reprimendos, quàm rerum præteritarum publicam memoriam caſus, euentus, ſæculorum omniū ac gentium obſeruationem cognitam exploratamque tenere. Quæ omnia vnico chronologiæ ambitu complectuntur. Accipe igitur potentiſsimè Philippe in quo religio, ſtudium Chriſtiani nominis, & cultus, ſingularis clementia, admirabilis quadam, planèque diuina ad imperandum ſapientia longiſsimo rerum vſu, vt experimento firmata elucet, chronicon à D.

Iſidoro Hiſpalenſi Archiepiſcopo, Regiæ Gotthorum gentis lumine, atq; corona editum, quod Maieſtate tua iubente emendandum, notiſque illuſtrandum ſuſceperam; vt ad te vnde exijt, tāquam in immenſum totius probitatis, & æquitatis oceanum reuertatur: & ſi non ita ornatum, vt par erat, tamen quanto maximo potui lucubratum ſtudio: Cum hoc mihi in primis iucundum, carumque ſit; & ante mentis oculos ſemper poſitum Catholicæ tuæ Maieſtati obnixè morem gerere, & humili animo deſeruire, tuumque Regium, & auguſtum nomen, quoad poſſum, immortalitati dicare, pro teque Chriſto Regi æterno aſsiduè vota ſoluere, vt incolumis, inter tot regnorum ſolicitudines, & curas integerque, & ſaluus permaneas. Vale.

INDEX PERSONARVM ET RERVM

quæ vt annotarentur viſæ ſunt magis neceſsariæ huius hiſtoriæ ſtudioſis, primus numerus paginam, ſecundus columnam monſtrat.

A

ABdô Dux hæbræorũ. 27.2.
Abeſan Dux hebræor.27.1
Abia Reg.31.1.
Abimelech Dux hebræorum.25.2.
Abraham. 17.1.
Achaz Reg. 36.1.
Adam 4.1.
Adrianus Imp.65.1.
Ælius Pertinax Imp. 68.1.
Æneas. 27.2.
Æris ars reperta 7 1.
Ætas prima ſæculi.4.1. Secunda.10.1. Tertia.17.1. Quarta 29. 2. Quinta 39.2.Sexta. 50.1.
Alba condita.28.1.
Allani. 84.2.
Alexander Macedo, Hieroſolimam capit, & téplum ingreſſus Deo hoſtias immolat. 43. 2.
Alexander Imp.71.1.
Amazias Reg. 34.1.
Amazones.27.1.
Ambroſius Mediolanenſis Epiſcopus.82.2.
Ammon Reg.37.2.
Amphion.23.1.
Amphionis fabula.24.1.
Anaſtaſius Imp.88.2.
Antonius monachus.78.2.
Antonius Pius Imp. 66. 1.
Antonius minor Imp.67.1.
Antonius Caracalla. 69. 1.
Aod,Dux hebræorũ. 24.1.
Apollo.24.2. & 25.1.
Arriana hæreſis.76.2.
Arca Diluuij.8.1.
Arca teſtamenti.28.1.
Archadius Imp.84.2.
Argonautæ.25.1.
Ariſtoteles. 43. 2.
Arithmetica inueniť. 40.1.
Arma inuenta.16.1.
Armeni. 91.2.
Arphaxat filius Sem. 11.2.
Arſes Ochi filius. 43.1.
Artaxerxes qui & longimanus. 42.1.
Artaxerxes alter. 42.2.
Aſſa Reg.31.1.
Aſtrologia reperta.20. 1.
Aſſiriorum Regnũ, in medos transfertur 34.2.
Aſtrologię numerus inueſtigatus. 38. 1.
Athalia Reg.33.1.
Athanaſius. 78.1.
Athenæ conditæ. 20.2.
Auguſtinus Epiſcop. 84.2.
Aurelianus Imp.74.2.
Aurel.Antonin Imp.70.2.
Azarias Reg. 34. 2.

B

BAbel turris. 12.2.
Ba nabæ Apoſt. corpus repertum.88.1.
Bella inſtituta. 16.1.
Bellerophõt s fabula.74.1.

C

CAdmus.22 2.
Cainã fili⁹ Enos.5.2.
Caius Iulius Ceſar Impe. 49. 2.
Caius Caligula Imp. 55. 2.
Carin⁹ fili⁹ Cari Imp.75.2.
Carus Imp. ibi.
Carmentis Nimpha. 26. 2.
Carthago.29.2.
Carthaginéſe cóciliũ.85.2.
Cato Philoſophus.48.1.
Cerberi fabula. 24.1.
Cham filius Noe.8. 2.
Chorus inſtrumétum muſicæ.25.2.
Chriſtianus prim⁹ iter Imperatores Phillipp.72.2.
Chriſtianus fit Conſtantinus Imp.76.2.
Chriſtiani afflicti. 75.2. & 78.1.& 79.1.
Cicero.47.2.
Ciuitas prima ante diluuium.5.2.
Claudius Imp. 56.2.
Claudius alter Imp. 73.2.
Cleopatra fratris coniux. 48.1.
Ipſum occidendum curat. 48.2.
Commodus Imp.67.2.
Conſtans Imp.78.1.
Cõſtantinonopolitana ſynodus.83.1.
Conſtantinus Imp.76.1.
Conſtantius Imp.78. 1.
Corinthus condita. 20. 2.
Crux Chriſti inueniť.76.2.
Cyprianus Epiſcop 73.2.
Cyrillus Alexãdrinus Epiſcopus.85 2.
Cythara condita.24.2.

D

DÆdali fabula. 24.2.
Darius 40.2.
Darius alter.43.2.
Debora Dux hebreorum. 24 2.
Decius Imp.72.2.
Delph s conſtructũ templum.22.1.
Dei nomen inuocari ceptum.5.2
Democritus Philoſophus. 78.2.
Demoſthenes primus orator.43.1.
Deũ ſe appelari iuſſit Domitianus.61.1.
Inter Deos ſe tranſtulit Caius caligula.55.2.
Dido.29.2.

Diluuium vniuerſale.8.1.
Diluuiũ in Theſalia. 20. 2.
Domitianus Imp.61.1.
Draco ingens miraculo peremptus.61.1.

E

Ennius primus poeta latinus 46.1.
Enoch, filius Iared 5.2. & 6.1.
Enos filius Set. 5.2.
Eſau, filius Iacob. 17.2.
Eſter hiſtoria. 42. 2.
Euangelium Matthæi ſtilo Barnabæ ſcriptum. 88.1.
Euripides tragediarũ ſcriptor.42.1.
Ezechias Reg. 36.2.

F

Ferri ars reperta. 7. 2.
Fidem Chriſti ſuſceperunt Armeni. 91. 2.
Fons acquæ euanuit Barbæ Arriani.89.1.& 2.

G

Gallus Imp.73.1.
Galenus medic.66.2.
Galerius Imp.77.1.
Galierius Imp.73.2.
Gedcom Dux hebræorũ. 25.1.
Gentes ſeptuaginta duo, ex quibus.8.2.
Gordianus Imp 72.1.
Gorgias prim⁹ rethor.42.2
Gorgonis fabula. 24.1.
Gotthi, Græciam, Macedoniam, Aſiã Põtumq; depopulantur. 73.2.
Ex chriſtianis catholicis Arriani fiunt.81.2.
Italiam deprædantur.84.2.
Romam capiunt.85. 2.
In Hiſpaniã tranſeũt.86.2.
Mutua cæde vaſtant. 92.2.
Ad fidem conuertunt.93.1.
Gotthicę litæ repertę.81.2.
Gratianus Imp.82.2.
Græcæ literæ inuetæ. 22.2.
Gretia ſegetes habere cepit 19.2.
Græcorum Regnum incipit. 17.2.

H

Heber filius Sala.12.2.
Hebreorum captiuitas.39.2.
Hellæ ſorororis, Phrixi fabula. 24.1.
Helena rapta.27.1.
Heli ſacerdos Dux hebreorum.28.1.
Heliæ raptus, & miracula. 32.2.
Heliſei virtutes.33.2.
Heracliuis Imp.94 1.
Herculus agonẽ Olympicum, inſtituir.26.2.
Herculis magiſter. 25.1.
Herodotus hiſtoriarũ ſcriptor 42.1.
Heſiodus. 34.2.
Hilarius.78.2.
Hiſtoriæ ſcriptor primus. 40.1.
Homerus Poeta.28. 2.
Honorius Imp. 85. 1.
Horatius. 48.1.
Hypocẽtauri fabula. 24.1.

I

Iacob filius Iſaac. 18.1.
Iair Dux hæbreorum. 27.2.
Iared filius Malaeel. 5.2.
Icari fabula.24.2.
Ieruſalem condita.10.1.
Ieſus Chriſtus D. N. natus 50.2.Paſſus.55 1.
Ioachim Reg. 38. 2.
Ioannes Apoſtolus miſſus in exilium.61.2. reuocatus ab exilio. 62. 1. requieſcit. 63. 2.
Ioas Reg.33.1.
Ioathan Reg.36.1.
Ioram.32.2.
Ioſaphat Reg. 32. 1.
Iouianus Imp.80.2.
Ireneus Epiſcopus Lugdunenſis.68.1.
Iudæi literas cæperũt.22.1.
Iudæi in Hiſpania ad fidẽ conuerſi.542. 1.
Iudęorum multi perempti & venundati.59.1.
Iudæis increta apparuit Diabolus.86.1.
Indicia in Grecia inſtituta.18.2.
Iulianus Imp.79.1.
Iuſtinianus Imp.90.2.
Iuſtinus maior Imp.90. 1.
Iuſtinus minor Imp.91.1.

L

Lacedemoniorũ Regnum.28.2.
Lameth filius Mathuſalẽ. 7.1.
Latinę literę repertæ.16.2.
Latinorũ primus Rex.24.2
Leges in gretia inſtitutæ. 18. 2.
Leo maior cum leone minore Imp.87.1.
Linus muſicus. 23.1.
Longobardi. 92.2.
Lucanus.57.2.
Lucretius.47.2.
Lycurgus.33.2.

M

Macrinus Imp. 70.1.
Malaleel filius Cainam.5.2.
Manaſſes Reg. 37.1.
Marcus Euangeliſta. 56. 2.
Martinus Imp. 86.2.
Mattheus Apoſtolus. 56.1.
Mathuſalẽ fili⁹ Enoch.7.1.
Vixiſſe dicitur poſt Diluuium.6. 2.
Mauritius Imp.71.2.
Medi. 34.2.
Medicinæ ars inuẽta. 24.2.
Memphis condita. 18.2.
Menander comicus. 44. 2.
Mercurius Atlantis nepos. 20.1.
Mercurius alter. 25.1.
Minerua.18.2.
Minotauri fabula. 26.1.
Monaſteria primum condita. 72.2.
Muri Babylonis.16.1.
Muſica reperta.7.1.

N

Nachor filius Seruch. 15.1.
Nembrot. 12. 2.
Nero Imp. 57.1.

Nerua Imp.62. 1.
Nicenum concilium. 76.2.
Ninus.16.1.
Noe filius Lamech.7. 1.
Numerianus Imp.75.2.

O

Ochozias Reg. 32. 2.
Octauius Auguſtus Imp 50.1.
Olimpicus Agon.26.2.
Olimpus Arrianus miraculo combuſtus.89 1.
Origenes.68.2.71.1.
Orpheo data lyra.25.1.
Othoniel Dux hebræorũ. 22.2.

P

Pelagius hæretic. 85.2.
Perſæ Siriã,& ægiptũ Romanis auferunt.94.1.
Perſius Poeta.57.2.
Petrus Apoſtolus.56.2.
Petrus Martinus inſignis Doctor Hiſpaniæ. 6.2.
Phaetontis incendiũ.20.2.
Phalec filius Heber.14. 2.
Philipp.inter Imperatores chriſto primus credidit. 72.2.
Phocas Imp 93.2.
Phrixi fabula. 24.1.
Picus Saturni filius.24.1.
Pindarus. 42.1.
Plato. 42.2.
Pompilius. 37.1.
Pondera, & menſuræ inuentæ.24.2.
Pontifices Romani inſtituti. 37. 1.
Priamus Rex.26.1.
Primogeniti omnes ex ſtirpe Noe,ſacerdotes.10.2.
Principes gentium adorare cæpti.14.1.
Prometheus. 20. 1.
Ptolomei à 44. vſq; ad 48.
Pithagoras.40.1.

R.

Rehu filius Phalech. 14. 2.
Remus.36.1.
Rethoricam quis primus Romæ docuit.47.2.
Roboam Reg.30.1.
Roma condita.36.1.
Falſis Diјs impletur.37.1.
Romulus.36.1.

S

Sala filius Arphaxad. 12. 1.
Salomon Reg. 30.2.
Saltatio modulata in armis.20.2.
Saluſtius. 47.2.
Sampſon Dux hebræorũ. 28 1.
Samuel Dux hebreor.28.2.
Sapho mulier poeta. 39. 1.
Sarracenorũ Regnũ. 17. 2.
Sardanapalus ſua ſponte crematus.34.2.
Saul. 28. 2.
Sclaui Grætiam Romanis auferunt. 94.1.
Scripſiſſe aliqua creditur Enoch. 5.1.
Scitharum Regnum. 14.2.
Sedechias Reg. 39.
Sem qui & Melchiſedech. 10 1.
Senatores Romani inſtituti 36.2.
Seneca.57.2.
Seruch filius Rehu.15.1.
Seth filius Adam.5.2.
Sibilla Eritrea. 31.1.
Sibilla Samia.37.1.
Sicionorum Regnum finitur. 28.1.
Simon cleophas. 63.2.
Sirapis Ægyptorum Rex. 18.1.
Socrat. Philoſophus. 78 2
Solis defectus cõprehenſi. 38.1.
Solon. 39. 1.
Sophocles tragediarũ ſcriptor.42. 1.
Statua Iouis in tẽplo Hieroſolimitano.55.2.
Sueui Hiſpaniam occupãt. 85.2.

T

Tacitus Im.75. 1.
Templa primum condita. 14.1.
Terentius Comicus. 47. 1.
Tertullianus.47.2.
Thales Meliſius.38.1.
Thare filius Nachor, 16. 1.
Theodoſius Imp.83.2.
Theodoſius minor.85.2.
Theophraſtes Philoſoph. 44.2.
Tiberius Imp.54.2.
Tiberius alter.94.2.
Titus Imp.60.1.
Tottila Aſtrogotthorum Rex.91.1.
Traces ſubijciuntur Romanis.47.2.
Traianus Imp 63.2.
Triptolemi fabula.24.1.
Troianũ bellũ.27.1.&27.2.
Tubal frater Iubal. 7.1.
Tullius Hoſtilius Romanorum Rex.37.2.
Tyria ſiue Tyrus conſtructa.25.1.

V

Valens Imp.81.1.
Valẽtininianus Imp. 81.1.
Valẽtinian.alter Imp.83.1.
Valerianus Imp.73.2.
Varro. 47. 2.
Veſpeſianus Imp. 59.1.
Virgilius. 48.1.
Virgines Veſtales. 37. 1.
Vitis in Gretia quando inuenta. 22. 1
Vlpianus Iuriſperitus.71.1
Voluſianus Imp.73.1
Vuãdali Galias aggrediuntur 84.2.
Hiſpaniam occupant. 85.2
In Africam tranſeunt. ibi.
In Africa deleti. 91. 1.

X

Xenophanes Tragediarũ inuentor.40.
Zeno Stoicus 44.2.
Zepherinus SS.teſtimonio nio Romæ Epiſcopus ordinatur.72.1.

FINIS.

CHRONICON D. ISIDORI ARCHIEPISCOPI HISPALENSIS.

Anni ab orbe C.

BREVEM tēporum ſeriē, per generationes & regna, primus ex noſtris [1] Iulius Africanus, ſub Imperatore Marco Aurelio Antonino ſimplici hiſtoriæ ſtylo elicuit: * Dehinc Euſebius, Cæſarienſis Epiſcopus, atque Sanctæ memoriæ, Hieronymus presbyter chronicorum canonū multiplicem ediderūt hiſtoriam regnis ſimul, & temporibus ordinatā, poſt hos alij, atque alij: inter quos pręcipuè Victor [2] Tunnenſis Eccleſiæ Epiſcopus, recēſitis prædictorū hiſtorijs, geſta ſequentium ætatum, vſq; ad Conſulatum Iuſtini * Iunioris, expleuit. Horū nos temporum ſummam, ab exordio mundi, vſque ad Auguſti [3] Heraclij, & * Siſebuti Gothorum Regis principatum, quanta potuimus breuitate, notauimus; adijcientes è latere deſcendentem lineam temporū; cuius indicio sūma præteriti ſæculi cognoſcatur.

* Minoris explicuit.

* Deinde.

* & Siſebuti vel Suinthilani Hiſpaniæ Regum tēpora compediosa breuitate notauimus.

Anni ab orbe C.

NOTÆ DOCTORIS Garciæ de Loaiſa.

IVlij Africani tẽporum ſcriptoris meminit, præter alios, Euſebius in chronica, ſub anno redẽpti orbis 224. & alibi: Auguſtinus aduerſus Fauſtum: Hieronymus catalogo ſcriptorum Eccleſiaſticorũ, & præfatione in Danielem. Suydas dictione Ἀφρικανὸς & dictione κεςὸς, Euſtachius in elegãtiſſimo opuſculo τῦ ἑξαημέρου, quod apud me eſt, nuſquam hactenus editum, & omnium copioſiſſimè Photius in bibliotheca, quam de libris à ſe lectis concinnauit, qui auctor, quum & ipſe huc vſque, non ſine maximo publicæ vtilitatis diſpendio, in tenebris lateat, opere pretium arbitror eius verba apponere: ea ſunt numerò 34. in hunc modum: ἀνεγνώσθη ἀφρικανῦ ἱςορικὸν: ὗτος ἐςὶν ὁ καὶ τὸς λεγομένους κεςὸς ἐν λόγοις συντάξας ιδʹ ἔςι δὲ σύντομος μὲν ἀλλὰ μηδὲν τῶν ἀναγκαίων ἱςορηθῆναι παραλιμπάνων, ἄρχεται δὲ ἀπὸ τῆς Μοσαϊκῆς κοσμογενείας, καὶ κάτεισι ἕως τῆς Χριςῦ παρυσίας, ἐπιτροχάδην δὲ διαλαμβάνει καὶ τὰ ἀπὸ Χριςῦ μέχρι τῆς μακρίνυ τῦ ῥωμαίων βασιλέως βασιλείας, ὅτε αὐτῷ ὥς φησὶ καὶ ἤδη συγγραφὴ συνετελεῖτο, ἐτῶν ͵εσα ἐψηγ τεύχη δὲ τῦ βιβλίυ πέντε, ὗτος καὶ πρὸς ὠριγένην γράφει περὶ τῦ κατὰ σωσάνναν διηγήματος, ὡς ὐκ εἴη αὐτὸ ἐν τοῖς ἑβραικοῖς ἀνεγνωσμένον καὶ ὡς ὐδ' ἀκόλυθον τῇ ἑβραϊκῇ ἐθυμολογία, ὅτε τὸ ἀπὸ τῦ πρίνυ πρίσαι, ὅτε τὸ ἀπὸ τῦ χίνυ χίσαι ἃ καὶ ἐπιλυόμενος ὠριγένης ἀντέγραψε, γράφει δὲ Ἀφρικανὸς πρὸς ἀριςείδην ἐν οἷς ἱκανῶς τὴν νομιζομένην διαφωνίαν παρὰ ματθαίῳ, καὶ λυκᾷ περὶ τῆς τῦ σωτῆρος ἡμῶν γενεαλογίας σύμφωνον ἔδειξεν. Legimus inquit Africani hiſtoricon. Hic ille eſt, qui etiam ceſtorũ (nam ita inſcribuntur) libros quatuordecim compoſuit: Et licet breuis admodum ſuccinctusque ſit, nihil

tamen eorum, quæ ſcitu digna ſunt, prætermittit. Orditur vero ab orbis creatione, quam Moyſes poſuit, vſque ad Chriſti aduentum progrediens. Summatim etiã ea, quæ à Chriſti temporibus, vſque ad Macrini Romanorum Imperatoris imperium euenere, complectitur, quo tempore ipſi, vt de ſe teſtatur, opus hoc abſolutum eſt; continens in vniuerſum annos quinquies mille ſeptingentos, viginti tres: eſtq; in tomos quinq; diſtinctum. Idem ad Originem ſcribit, ſuper iis, quæ de Suſanna narrantur; quomodo ipſe nihil tale vnquam in Hebræorum monimentis legerit; neque omnino quidquam nomẽ cum etymologia Hebræa conſentiat: Neque τὸ ἀπὸ τοῦ πρίνου πρίσαι; neque τὸ ἀπὸ τοῦ σχίνου σχίσαι, quæ cuncta Origenes diluens ei reſpondit. Scribit etiam ad Ariſtidem Africanus dilucide oſtendens diſcordiam, quæ à nonnullis in Matthæo, & Luca, de Saluatoris noſtri generatione ineſſe exiſtimatur, concordem prorſus eſſe, ſibiq; per omnia conſonare. Hæc Photius.

Anni ab orbe C.

[2] *Rectè hoc pacto: perperam aliàs Turonenſis: fuit enim Victor Tunnenſis Eccleſiæ in Africa Epiſcopus, vt ex Iſidoro, libro de viris illuſtribus, conſtat. Corrige etiam hanc vocẽ in principio chronici Adonis Viennenſis.*

[3] *Heraclij & Suinthilani.] Aliàs Heraclij & Siſebuti. libro vero etymol. 6. cap. 38. vnde hæc præfatio eſt ita lege Heraclij Imperatoris, & Suinthilani.*

Sub his enim principi-

Anni ab orbe C.

bus Iſidorus claruit, vt patet ex D. Illefonſo in additione virorum illuſtrium ad Iſidorum, & ex Braulione Cæſarauguſtano. De qua re latius in nota vltima.

PRIMA ÆTAS
Sæculi.

RErum omniũ creaturas ſex diebus Deus formauit. Primo die condidit lucem: Secundo firmamentum cœli: Tertio ſpeciẽ maris, & terræ: Quarto ſydera: Quinto piſces, & volucres: Sexto beſtias, atque iumenta. Nouiſſimê ad ſimilitudinem ſuam, * primum hominẽ Adam.

* hominem primum quẽ appellauit Adam.

230 4 Adam annorum *ccxxx. genuit Seth, qui pro Abel natus eſt, interpretaturque reſurrectio; quia in ipſo reſuſcitatum eſt ſemen iuſtum, quod eſt filiorum Dei.

* Geneſ. 5. ſecundũ LXX.

PRIMA ÆTAS
Sæculi.

4 *ADam auctor Ioſepho libro 1. cap. 2. Antiquitat. rufum ſonat, quod è rubra terra formatus eſſet. Idem ex eodem Zonaras tomo 1. Auguſt. vero pſal. 95. Adam orbem terrarum ſignificare ait: quod toto orbe terrarũ ſparſus ſit: quo modo & Cyprianus, tractatu de Sina, & Sion. Obſerua vero Iſidorum in annorum ſupputatione ferè 70. interpretes ſequi, vt Julius Africanus, Origenes, Euſebius, alijq́; ex patribus antiquis, quam alij contra reijciunt. Auguſtinus lib. 15. de ciui-*

tate Dei, cap. 13. exiſtimat hanc annorum deprauationem, quæ in codicibus eſt, vitio eius accidiſſe, qui de bibliotheca Ptolomæi, primus 70. interpretationem deſcribendam ſumpſiſſet. Editio noſtra vixit, inquit, Adam centũ triginta annos, et genuit filiũ, ad imaginem, & ſimilitudinem ſuam, vocauitque nomen eius Seth. Quam numerandi rationem etiam ſequitur Philo, & Hebræorum chronicon, iuxta Hebraicam diuinæ ſcripturæ veritatem. D. Hieronymus quæſtionibus in Geneſ. ſciendum, inquit, quod vſque ad diluuium, vbi in noſtris codicibus ducentorum, & quod excurrit, annorum genuiſſe quis dicitur, in Hebræo habeat centum annos, & reliquos, qui ſequuntur.

Anni ab orbe C. 435 * Seth annorum CCV. genuit Enos, qui primus cæpit inuocare nomen Domini.

[* Seth vero. Geneſ. 5.]

625 * Enos annorũ CXC. genuit Cainam; cuius nomen interpretatur natura Dei. Per idem tẽpus Cain primus, ante diluuium, ciuitatem condidit, quam de ſola multitudine ſuæ poſteritatis impleuit.

[* Geneſ. 5. & Ioſephus antiquitat. Iudaic. libr. 1. cap. 3. & Cedrenus ſtatim initio. Eadem & Ado Viennẽſis, ex Iſidoro, vt pleraq; omnia.]

795 Cainã annorũ CLXX. genuit Malaeël, *cuius nomẽ dicitur plãtatio Dei.

[Geneſ. 5.]

[* qui nomine.]

960 Malaleël annorum CLXV. genuit Iared, qui interpretatur deſcendens, ſiue * roborans.

[Geneſ. 5.]

[* roboratus erat in vno M. s. verum malè, vt cõſtat ex Hieronymo.]

1122 Iared annorũ CLXII. genuit * Enoch, qui tranſlatus eſt à Deo, 5 qui etiam nonnulla ſcripſiſſe * fertur; ſed ob antiquitatem, ſu-

[* Geneſ. 5.]

[* perhibetur.]

ſpectæ

Anni ab orbe C.

ſpectæ fidei à patribus refutata ſunt.

[5] Iudas Apoſtolus teſtimonium ex libro Enoch ſumit: prophetauit, inquit, de his ſeptimus ab Adam, Enoch dicens: Ecce venit dominus, etc. Reijcitur tamẽ liber ille à Canone: Et Auguſtinus lib. 18. de ciuitate Dei, cap. 38. affirmat nõ fuiſſe ab Enoch ſcriptũ: quem Hieronymus inter Apocryphos cõnumerandum cenſet lib. virorum illuſtrium, de Iuda Apoſtolo agens. Contra Tertullianus libro de habitu mulierũ, fuiſſe ab Enoch ſcriptum aſſerit, neq; in armarium Iudaicum admitti; à Chriſtianis tamen non eſſe reijciẽdum; vnde ipſe integras ſectiones citat, præſertim lib. de idololatria, de pudicitia, de cultu virginum. Idem facit Origenes homilia 28. & in Anacephaleoſi lib. 4. de principijs. De Enoch, & libro ab eo ſcripto, eruditiſſimè diſſerit in epiſtolam Iudæ, loco vigeſimo, de prophetia, Petrus Martines, inſignis doctor Hiſpaniæ noſtræ.

1287 Enoch annorũ CLXV. genuit *Mathuſalem; qui iuxta annorũ ſeriem [6] vixiſſe XIV. annis poſt diluuium reperitur. * Sed nõ reperit in arca fuiſſe: propter quod eum nonnulli cum patre ſuo Enoch, qui *tranſlatus fuerat, aliquantulum fuiſſe, donec diluuiũ præteriret, falſa opinione exiſtimant. Hac generatione cõcupierunt filij Dei filias hominum.

* Mathuſalã.

* hæc à quibuſdã m. ſſ. deſunt.

* Ex illo Geneſ. 5. ambulauit cũ Deo & non apparuit.

De

[6] De hac multorum hominum libris agitata quaeſtione fuſè diſputat Hieronymus, ſuper Geneſin. Et Auguſtinus ſuper Geneſin, quaeſtione 2. & lib. de ciuitate Dei 15. cap. 10. & 11. & Ado in breuiario, Beda denique libello de ſex aetatibus.

*Mathuſalem annorũ [7] *CLXVII. genuit Lamech. *Hac generatione Gigantes nati ſunt. Hac quoq; aetate Iubal ex genere Cain artem muſicam reperit; cuius etiam frater Tubal Cain aeris, ferrique, *artium inuentor fuit. 1454

Lamech annorum CLXXXIIX. genuit Noë, qui diuino oraculo arcam aedificare iubetur, anno aetatis ſuae quingenteſimo. 1642

His temporibus, vt refert *Ioſephus, ſciẽtes illi homines quod aut igne, aut aquis perire poterant, in duabus columnis, ex latere, & lapide factis, ſtudia ſua conſcripſerunt; *ne deleretur memoria eorum, quae ſapienter inuenerant. Quarum lapidea columna fertur diluuiũ euaſiſſe, & hactenus in Syria permanere.

[7] In hac ſententia eſt D. Auguſti. lib. de ciuit. 15. c. 10. & 11. & D. Hieronymus quaeſt. in Geneſ. & venerabilis Beda, in chronico. A quo tamen numero Complutens, & Regia bibliorũ editio duobus annis, qui in illis minus ſunt, diſcrepant. Alij vero alitèr hac de re ſentiunt, inter quos eſt Nicephorus, qui

in

Anni ab orbe C.

* lib. antiq. 1. cap. 4.

* ne deleretur memoria, quae ſapienter inuenerant.

* Mathuſala.
* vnus m. ſ. C. habet clxxii. alius clxxvii.
* Geneſ. 6.

* artis.

Anni ab orbe C.

in chronologia ſua centum, & octoginta ſeptem annos natum Mathuſalem genuiſſe Lamech aſſeuerat. Cuius ſententiæ etiã Ado ſubſcribit, conſentitque Aldina, & Germanica bibliorum editio. Cæterum in hac temporis diuerſitate Hieronymi, Auguſtini, Iſidoriq; ſententiam eo libẽtius amplector, quod LXX. *quos hic noſter, toto hoc pene opuſculo, auctores habet, in eadem fuiſſe animaduertam; vt teſtatur Lucas Diaconus in quadã præfatione, quam Iſidori chronico præfixit.*

Geneſ.7.
* Quod Moiſi dicitur Taba, non tam arcam ſignificat, quam quoduis vas nauigationi aptum, vt apud Græcos πλοῖον. Locus autẽ Ioſephi eſt lib. 1. antiq. cap.5.

2242 Noë anno ſexcenteſimo factum legitur diluuium; cuius * arcam Ioſephus ſediſſe refert in montes Armeniæ, qui vocantur [8] Ararat. Fuerunt autem Noë filij tres: ex quibus [9] ſeptuaginta duę gentes ſunt ortæ; ideſt quindecim de Iaphet, triginta de Cham: viginti ſeptem de Sem.

[8] *Sunt hi montes in Armenia ſuperiore, propę Perſas, qui Græcis Taurus appellantur, & Armeniã ſcindunt: A Beroſo, vt auctor eſt Ioſephus, lib. 1. antiq. c. 4. Cordyæus mons, & à Damaſceno Baris appellatur. Vide Hieron. de locis hebraic.*

[9] *Auguſtin. lib. 15. ciuitat. c. 3. colligit. 73. nimirum 15 de Iaphet: 31 De Cham. 27. de Sem; quamuis capite 11. eiuſdem lib. ſeptuaginta duas linguas, & gentes totidem tantũ, exortas fuiſſe, ex Noë probet.*

Fini-

Finitur prima ætas [10] per annos MM.CC. XLII. *mundi bis mileſimo, ducenteſimo, ſexageſimoſecundo, factum eſt diluuium ſuper terram.* (*Anni ab orbe C.*)

[10] *In his decem hominũ ætatibus eundem annorum numerũ, ab Adam, vſque ad diluuium, ſequuntur Euſebius, Hieronymus, Zonaras, Iſidorus lib. etymol. 6. c. 39. & alij. Ex Hebræorum vero ſententia tantum ſunt à creatione mundi, vſque ad diluuium, anni* M.DC.LVI. *vt patet ex Geneſ. c. 4. & 5. & Hæbræorũ chronologijs. Eſt & apud me chronicon Græcè m. ſ.* ἀνώνυμον *vbi anni* MM.CC.LXII. *referuntur, cuius hæc ſunt verba:* ἐν τῷ ἑκοστιαστῷ ἔτει τοῦ Σὴμ ἑξακοσιαστῷ δὲ τοῦ Νῶε καὶ ἔτει γενέσεως τοῦ κόσμου β,σ, ξ,β ἐγένετο ὁ κατακλυσμὸς ἐπὶ τῆς γῆς, *anno centeſimo Sem, ſexcenteſimo verò Noë; creationis autem mundi bis mileſimo, ducenteſimo, ſexageſimo ſecundo, factum eſt diluuium ſuper terram. Quem numerum Antonius Contius, in notis, ad Nicephori chronologiam, reponendum cenſuit. At Ioſephus lib. 1. antiq. c. 4. diuerſam ab Hebraica veritate, & LXX. interpretum ſupputationẽ ſequitur: ait enim ab Adã, vſque ad vniuerſalem pluuiam, fluxiſſe annos bis mille, ſexcentos, quinquaginta ſex. Adeo ſunt variæ, & diſcrepantes de mundi ætate ſententiæ; quod codicum corruptione accidiſſe arbitror (facilè enim in notis numerorum erratur.) Et inde tot ferè de annis mundi opiniones, quot ſcriptores inuenies.*

Anni ab orbe C.

SECVNDA ÆTAS Sęculi.

Geneſ. 11. | 2244 | 1 SEm anno ſecundo poſt diluuium, quum centum eſſet annorum, genuit Arphaxad, à quo gens * Chaldęorum exorta eſt. Iſte Sem fertur fuiſſe 2 Melchiſedech: qui primus, poſt diluuium, condidit vrbem Salē, quæ nunc vocatur 3 Ieruſalem.

Ioſephus lib. 1. antiquit. & Hieronymus quæſt. in Geneſ.

SECVNDA ÆTAS Sęculi.

1 IOſephus lib. 1. antiquit. cap. 14. Sem exiſtimat fuiſſe tertiū Noë filium. Iaphet vero fuiſſe natu maximum. Et licet Geneſ. 5. ſcriptum ſit: Noë genuit Sem, Cham, & Iaphet, & aliis locis primus numeretur in ordine; affirmant tamen aliqui Hebręorū id, propter eius dignitatē, tantum factum, vtpote ex quo Chriſtus genus duxit, fuiſſeque natu minimum: idq; hac ratione adſtruunt, quod ferè ſemper minores natu in genealogia, & prędictionibus Saluatoris potiſſimū locum obtineant: vt de Iſaac, Iacob, Ioſeph, Manaſſes, Dauid, Salomon, D. Auguſtinus lib. 16. de ciuit. Dei, c. 2. Sem, Cham, & Iaphet hiſtoriam, de ſaluatoris vita ac morte interpretatur.

2 Idem ait Hieronymus quæſt. in Geneſin. & epiſtola ad Euagrium affirmat, vſque ad ſacerdotium Aaron, omnes primogenitos ex ſtirpe Noë, quorum ſeries in hac ſecunda ætate deſcribitur,

Anni ab orbe C.

bitur, ſacerdotes fuiſſe, victimaſque Deo immolaſſe, & hæc ſunt primogenita, quæ Eſau fratri ſuo Iacob vendidit Geneſ. 25.

3 Hieronymus epiſtola ad Dardanum, & ea, quæ eſt ad Euagrium ſic inquit: prius Iebus, poſtea Salem, tertio Hieruſalem, nunc Ælia. Ioſeph lib. 7. antiquitat. c. 3. ait quoſdam fuiſſe, qui dixerint, & iam Homerum poetam Hieroſolymam hanc vrbem appellaſſe, quæ appellatio ei primũ à Dauid, expulſis de ſumma arce Iebuſæis, eſt attributa. Verum hæc ciuitas poſtea, merito ſuo, vt rerum, ita nominum quoque, vagam volubilemque fortunam experta eſt. De quibus omnibus vide quæ illuſtriſſimus Inicus de Mẽdoza, quem honoris cauſa nomino, eruditiſſimè in ſuo libro memoriali congeſſit.

2379 [4] Arphaxad annorũ CXXXV. genuit Sala à quo antiqui Salamitæ vel [5] *Medi. Geneſ. 11.

* Indi.

4 In editione LXX. *interpretum dicitur Arphaxad genuiſſe Cainã, & Cainam Sala, quod Hebræi reijciunt; à quibus tantum decem generationes enumerantur à Noë vſq; ad Abraham; ſicuti ab Adam, vſq; ad Noë. Beatus tamen Lucas c. 3. vndecim recenſet; Cainam in hanc generationis ſeriem inferens; in hoc Græcorum, ad quos ſcribebat, exemplaria ſequutus, quibus* LXX. *editio illis temporibus receptiſſima, & tantum nota erat. D. Hieronymus huius quæſtio-*

Ann. ab orbe C.

2643 *nis difficultate penè obrutus fatetur ingenuè, ſe, propter ingenij tarditatem, nodum hunc diſſoluere non poſſe. Sic Beda prologo in acta Apoſtolorum; Auguſtin. libr. 2. contra epiſt. Parmen. Recentiores etiam grauitèr in hac quæſtione ſe torquent, præſertim Lipomannus, Catena in Geneſ. Sixtus Senenſ. lib. 5. bibliothecæ, annot. 88. & lib. 7. hæreſ. 7. Et Hermanus Contractus, libello de ſex ætatibus.*

[5] Sic rectè ni fallor ex Luca Tudenſi hunc locũ reſtitui, quum antea legeretur: Samaritani vel Medi. Conſtat enim ex Joſepho lib. 8. antiq. c. 12. Samaritas, à quodam Samaro, nomen ſibi inueniſſe.

genuit Heber, à quo Hebræi nũcupati ſũt.

Heber annorum CXXXIV. genuit Phalec; cuius tempore turris Babel ædificata eſt, [6] factaq; linguarum diuiſio. Huius turris altitudo [7] *quatuor milia dicitur tenere paſſuũ; paulatim * à latioribus in anguſtias coarctata; vt pondus imminens facilius ſuſtentaretur. Deſcribunt ibi templa marmorea, lapidibus pretioſis, auroque diſtincta, & multa alia, quæ videntur incredibilia. Hanc turrim [8] Nembrod Gigas conſtruxit, qui poſt confuſionem linguarum, migrauit inde ad Perſas, eoſq; ignẽ colere docuit.

*quinque milia, centum ſeptuaginta quatuor.

*anguſtioribus.

Geneſ. 11. 2509 Sala annorũ CXXX.

[6] A diluuio, vſque ad diui-

Anni ab orbe C.

diuiſionem linguarum, fluxére, ſecundum Hæbraicam ſupputationem, ducenti ſeptuaginta duo anni; ex vnaque lingua Hebræa, 72. linguæ, vt ipſis Hebræis placet, factæ ſunt: quod colligunt à capitibus familiarum, teſte Auguſtino, lib. 16. de ciuitate Dei. cap 11.

7 Locus hic in quibuſdã mutilus videtur; ſed qui facilè ex D. Hieronymo, vnde ad verbum deſumitur, in integrum reſtitui poterit. Is igitur ſuper Iſaiam, cap. 14. ad illud: Perdam Babylonis nomen; Arx, inquit, ideſt capitolium illius vrbis, eſt turris, quæ ædificata poſt diluuium, in altitudine quatuor milia dicitur tenere paſſuũ; paulatim de lato, in anguſtias coarctata; vt pondus imminens facilius à latioribus ſuſtentetur. Deſcribunt ibi templa marmorea, aureas ſtatuas, plateas lapidibus auroque fulgentes, & multa alia, quæ videantur incredibilia. Ioſephus lib. 1. antiq. cap. 9. huius turris altitudinem & latitudinem admirandam eſſe ait. Situm vrbis Strabo commemorat lib. 16. geographiæ; murorũ circuitum refert Herodotus quadringentorum octoginta ſtadiorũ fuiſſe. Multa de hac re ab alijs traduntur, qui græcas, latinasque ſcripſerunt hiſtorias.

8 Ioſephus lib. 1. antiq. c. 9. ait, Nembrod fuiſſe nepotem Noë, ex filio Cham; turrimque eam Babylonis nomine vocatam, à confuſione. Cæterum Geneſ. 10. dicitur Cham genuiſſe Chus, Chus porrò Nembrod; idque etiam habes 1. pa-

rali-

Anni ab orbe C.

ralipomen. cap. 1. Nota
obitèr, quod de eo ſcri-
bitur Geneſ. 10. Et erat
robuſtus venator coram
Domino, ab Auguſtino,
de ciuita. Dei. lib. 16. c.
4. legi contra Dominum.
Sic inquit intelligendus
eſt Gigas ille venator
contra Dominum. Quid
autem ſignificatur hoc
nomine, quod eſt vena-
tor, niſi animalium ter-
Geneſ. 11. 1905 *rigenarum deceptor, op-*
preſſor, extinctor? Alij
volunt illud: coram Do-
mino: hyperbolem eſſe,
quod non fuerit ſub cœlo
quiſquam ei æqualis po-
tentia: vnde vertitur po-
tẽs venatione corã Dño.

Phaleg annorũ *cxxx. genuit Rehu. His temporibus primùm templa conſtructa ſunt, & quidã principes gentium, tanquam [9] Dij, adorari cęperunt.

*Cxxxiv. iuſta lxx. ſecũdũ Hebræos autem xxx. tantũ, vt conſtat ex Gene. 11. ſed cum Iſidoro facit Nicephorus.

9. Hinc idololatria ortum habuit: Nam mortuo Belo, Ninus eius filius, in ſolatium doloris, ſtatuam patri dicauit, & honores ſacrificiaq; tribuit: Auctores ſunt Hieronymus, in Oſeam. c. 2. Egeſippus de idolorũ origine. Fulgentius lib. 1. mytholog. Cyrillus lib. 3. contra Julianum.

Rehu annorũ CXXXII. genuit Seruch; [10] ſub quo Scytharum regnum exortum eſt: vbi *primus regnauit *Tanaus.

*prius.

*Alij ſcribũt Taurus. Tu vide Herma. Contract.

10 *Quatuor regna vno ferè tempore exorta, Aſſyriorum, ab ortu, Sityoniorum ab occaſu; Schytarũ, ab Aquilone; Ægyptiorum, à meridie. Euſebius auctor eſt. Sed Aſſyriorum multo erat potentius, & ſublimius*

cæteris,

cæteris, vt tradit Auguſtinus lib. 16. de ciuita. Dei cap. 17.

Anni ab orbe C.

3035 Seruch annorũ CXXX. genuit Nachor. Ægyptiorum regnum ſumit principiũ: vbi primus regnauit [11] Zoes. Geneſ. 11.

[11] Mincus dictus, auctore Herodoto, & Joſepho lib. 8. antiq. cap. 6.

3114 Nachor annorum * LXXIX. genuit Thare, ſub quo regnũ Aſſyriorum, Sicyoniorumq́; exoritur. Sed primus in Aſſyrijs regnauit [12] Belus: quem quidam [13] Saturnum exiſtimant: primusq́; in Sicyonijs [14] Ægialeus, à quo Ægialea nuncupata eſt, quæ hactenus Peloponeſus vocatur.

* Sic Nicephorus. Geneſ. 11. Secundum Hebraicam veritatẽ xxix. ſecundũ ſeptuaginta clxxix.

[12] Ita Euſebius in chronico: Tharæ, inquit, anno vigeſimo octauo Aſſyriorum Rex primus, Belus mortuus eſt, quem Aſſyrij Deum nominauerunt, & alij dicunt Saturnum: atque filio ſuo regnum tradiderunt: vocabatur autẽ Ninus. Et idem principio regni Aßyriorum: Primus omnium Aſiæ, exceptis Indis, Ninus Beli filius regnauit annis 52. quẽ locum ita legi deprehendi in vetuſto M S. Euſebij codice: Primus omnis Aſiæ, exceptis Indis, Ninus, Beli filius, regnauit. Eamq́ue lectionem amplector, ex Auguſtino lib. 17. de ciuita. Dei. & ex ipſo Euſebio lib. 10. de præparatione.

[13] Cicero lib. 1. de natura Deorũ physicam rationem, non inelegantem, incluſam in fabula Sa-

Anno ab orbe co.

turni ait, diciq́ue Saturnum, quod annis ſaturetur.

[14] *Euſebius: Tharæ anno quadrageſimo nono Sicyoniorum, in Græcia, regnauit Europs, defuncto Aegialeo: qui primus Sicyoniorum regnauit, ex quo territorium Peloponeſiorum Aegialea vocabatur. Pauſanias Corinthiacis, & Clemẽs Alexand. Strom. lib. 1.*

3184 Thare annorũ *LXX. genuit Abraham. Per idem tempus Ninus Rex Aſſyriorũ regnauit qui primus [15] bella inſtituit, & armorum inſtrumenta inuenit. Hac ætate magica ars, in * Perſide, à Zoroaſte Bactrianorum Rege, reperta eſt. A Nino Rege occiditur. * Muri quoq; Baboloniæ à Semiramide, Regina Aſſyriorum, *ædificantur.

A diluuio, vſque ad natiuitatem Abrahę, anni DCCCCXLII.

Finitur ſecunda ętas per annos ter mille CLXXXIV.

[15] *Vide Euſebium, & Auguſtinum lib. 21. c. 14. ciuitat. & Iuſtinum initio hiſtoriæ. Poſt verba autem: armorum inſtrumenta, in vno mſ. erant hæc, quæ ſequuntur: Cuius vxor Semiramis Babyloniæ muros inſtaurauit. Ninus etiam bello vicit Cham, qui adhuc viuebat, & regnabat in Bactra; & dicebatur Zoroaſtes; ideſt magicæ artis inuentor, qui & ſeptem liberales artes in quatuordecim columnis ſcripſit; ſeptem æneis, & ſeptem lateritijs.*

* ædificati ſunt.

Sic lxx. interpret. & Hebræi.

* Perſida.

* muriq́ue.

Tertia

Anni ab orbe C.

TERTIA ÆTAS.

ABraham annorum C. genuit Iſaac, ex Sara libera. Nam primum ex ancilla Agar, * genuerat Iſmael, à quo Iſmaelitarum gens, qui poſtea Agareni, ad vltimum [1] Saraceni ſunt dicti.

3284 Geneſ. 21.

* genuit.

TERTIA ÆTAS.

[1] *POpuli Arabiæ, poſteà à Mahometo, Dei flagello, Saraceni dicti, is enim ſe Dei pphetã ambitioſè, & mendacitèr iactans, multos Aſiæ, & Africæ populos ad fidei Chriſtianæ defectionem commouit; quos falſa religione imbuens, Saracenos ex Dei præcepto vocari dicebat, à Sara legitima vxore Abrahæ, tanquam legitimos diuinæ promiſſionis hæredes. Et inde Saracenorum regnum ſumit exordiũ, ſub Heraclio Imperatore.*

3344 Iſaac annorum LX. genuit geminos, quorum primus Eſau, à quo [2] Idumæi; ſecundus Iacob, qui cognominatus eſt * Iſrael; à quo & Iſraelitæ ſunt nuncupati. Hoc tempore regnũ Græcorũ inchoat; vbi primus regnauit [3] Inachus.

* poſt luctã cum Angelo. Geneſ. 32.

[2] *Sic Geneſ. 36. Eſau appellatur pater Idumęorum, & Euſebius in chronico. Hos Strabo lib. 6. ait populos eſſe inter Indiam, & Arabiam ſitos, ad occaſum, Caſio monti proximos, & à Nabatheis ortos.*

[3] *Euſebius in chronico: Caſtor Chronographus de Argiuorũ regno quod loquitur,*

Anni ab orbe c.

quitur, conſequẽter perſequemur: Reges Argiui ab Inacho, vſq; in Sthelenum, filium Crotopi: quem locũ ex veteri m. ſ. ita corrige: Caſtor de Argiuorum regno ita loquitur: perſequemur conſequenter Reges Argiuorum ab Inacho, vſque in Sthenelatum, &c. Pauſanias etiam lib. 2. Corinthiac. Sthenelã filium Crotopi facit. De hoc August. lib. 18. c. 8. ciuitat. Phorbas, inquit, Rex Argiuorum ſextus fuit, & ſeptimi Regis Triopæ filius Iaſus, & Rex nonus Sthenelas, ſiue Stheneleus, ſiue Stenelus, variè quippe in diuerſis auctoribus inuenitur. Hæc Auguſt.

* Auguſtin. lib. 18. c. 8. ciuitat. Euſeb. chron.

3435 [4] Iacob annorũ *XCI. genuit Ioſeph. His temporibus [5] Serapis Iouis filius Ægyptiorum Rex moriens, in Deos transfertur, & Memphis ciuitas in Ægypto conditur. Tunc apud lacũ *Tritonidem Minerua in ſpecie virginali apparuit, quę plurimis claruiſſe ingenijs prædicatur. Hæc enim inuentrix fabricæ fuiſſe dicitur: clypeum; & arcũ hæc reperit: ordiri telam, & colorare lanas hæc docuit. Hac etiam ætate * Phoroneus Rex Inachi filius claruit, qui primus in Græcia leges, iudiciaq; inſtituit.

* XC. Geneſ. 25.

* Euſe. chro. Iſid. libro 5. etymol.

[4] In alio m. ſ. erat Iacob annorum LX. verum mendoſe, vt ex ſacris litteris manifeſta computatione colligitur. Nam Ioſeph de carcere eductus, vt Pharaoni Regi ſomniũ interpretaretur, annorum erat triginta;

Prin-

Anni ab ur- be c.

Princeps totius Aegypti conſtitutus, Geneſ. cap. 41. Idem, dum per fratres patrem accerſiri iubet, annorum triginta nouem. Nam ſeptem ab expoſito ſomnio ſterilitatis elapſi fuerant; & ſecundo abundantiæ iam ferè exacto Iacob in Ægyptũ venit Geneſ. 45. & coram Pharaone reſpondit, ſe in centeſimo trigeſimo ætatis anno cõſtitutum. Geneſ. 47. ſi itaq; ſubducamus xxxix. *annos, à cẽtum triginta, remanebũt vtique nonaginta, & vnus anni, quos agebat Iacob, dũ Ioſeph in ſenectute genuit.*

[5] *Clemens Alexandrinus lib. 1. Strom. Apis, inquit, Rex Argiuorum ædificauit Memphim, vt dicit Ariſtippus in primo Arcadicorum. Ariſteas verò Argiuus dicit eum nominatum eſſe Sarapim, & eum eſſe, quem colunt Ægyptij. Nymphodorus autem Amphipolitanus, in tertio de legibus Aſiæ, dicit, Apim taurum mortuum, & conditum loculo, qui σορὸς Græcè dicitur, fuiſſeq; repoſitum in templo Dæmonis, qui colebatur: & hinc appellatũ fuiſſe Sorapim, & poſtea quadã eorum, qui illic habitabant, conſuetudine, Sarapim: eſt autem Apis tertius ab Inacho. qui locus ad verbum eſt apud Euſebium lib. 10. præparat. Vide Auguſtin. ex Varron. lib. 18. c. 5. ciuitat. Tacitum lib. 20. Et Julium Firmicum in erudito libello de myſterijs, & erroribus profanarum religionum.*

* Ioſeph vixit annos cx. Ex hoc tempore Græcia, [6] Argo re- 3545

* Geneſ. 6. Aug. lib. 18. c. 6. ciuitat. In alio m. ſ. eſt Ioſeph annos cx. à primæuo ſubſtitit viuens.

Anni ab orbe C.

* Euſe. chro. & Auguſt. lib. 18. c. 9. ciuitat.

gnante, habere ſeges cæpit, delatis aliũde ſeminibus.

[6] *Argus fuit quartus Argiuorũ Rex, filius Apis. Euſeb. chron.*

* Hæbræorũ ſeruitus in Aegypto annos CXLIV. His, &c.

3689 [7] *Hebrȩorum ſeruitutis, in Aegypto, anni CXLIV. poſt obitũ Ioſeph reperiũtur. His tẽporibus [8] Prometheus fuiſſe ſcribitur, quem fingunt fabulæ de luto formaſſe homines. Tunc etiã frater eius *Atlas Aſtrologiam reperit, motumq́; cęli, & rationẽ primus conſiderauit. Tunc fuit & Mercurius, nepos Atlantis, multarum artiũm peritus.*Et ob hoc, poſt mortẽ, in Deos tranſlatus. Hac etiam ætate primus * proclytus quadrigam iũxit, eodemq́; tempore * Cecrops Athenas condidit, &, ex nomine Mineruæ, Atticos Athenienſes vocauit. Iſte etiam bouem immolans, primus in ſacrificio, gentili ritu, Iouem adorari præcepit. Hoc tempore in Græcia Corinthus cõdita; ibiq́; picturæ ars à Cleãthe reperta eſt. Tunc * primi Curetes, & Coribãtes modulatam in armis ſaltationem, & cõſonam inuenerũt. Tunc etiã fuiſſe ſcribit᷑ in*Theſſalia ſub Deucalione factum diluuium, & Phaëtõtis fabuloſum incendium.

* primum. vide Euſeb. chron.

* Atlas magnus eſt ſtrologus habitus, Aſtrologiamq́; reperiens, motum cęli. &c.

* Euſe. chro. Clem. Alex. Stron. 1.

* & hic poſt.

* Procillus. alias Trochilus. Euſebio. etiam Arogilus.

[7] *Ægyptiaca ſeruitus tribus modis ſupputari ſolet, iuxta tria diuerſa temporum initia. Primò ab illa memorabili pro-*

miſſione,

Anni ab orbe C.

miſsione, facta Abrahæ Geneſ. 12. Egredere de terra tua, & de cognatione tua, & de domo patris tui, & veni in terram, quam mõſtrauero tibi. Ab hac igitur profectione Abrahæ, de Haran, in terram Chanaam, vſque ad exitum filiorũ Iſrael de oppreſſione, & dura ſeruitute Pharaonis, ſunt anni 430. atque ita eos enumerat Paulus, ad Galat. 3. Abrahæ dictæ ſunt promiſſiones & ſemini eius, &c. Et paulo poſt: Hoc autem dico: teſtamentum confirmatum à Deo, quæ poſt quadringentos, & triginta annos facta eſt lex. Et exodi 12. Habitatio autem filiorum Iſrael, qua manſerunt in Ægypto fuit quadringentorum triginta annorum, quibus expletis eodem die egreſſus eſt omnis exercitus. Illud verò obſeruandum poſt illa verba: Qua mãſerunt in Ægypto, in Græcis codicib. amplius legi, καὶ ἐν γῇ χαναὰν, & notauit Auguſtinus, quæſtionibus in exodum, expendens hunc locum; ita, vt tota illa peregrinatio, in terra Chanaan, & in Aegypto fuerit 430. annorum. Sic Cyrillus, & Rupertus. Secunda ſupputatio eſt ab eo tempore, quo Iacob cum filijs ſuis deſcendit in Aegyptum, in qua numerantur ducenti, & quindecim anni. Tertia & poſtrema à morte Ioſeph, quo ſublato fuit vera illa, & operoſa ſeruitus, qua gens Hebræa exactionibus, iniurijs, perſecutionibusque omnis generis attrita, tãdẽ diuino beneficio, duce Moyſe, in libertatem aſſerta eſt. Durauitque

per

Anni ab orbe C.

per annos 144. vt colligunt Euſebius in chronico, Auguſtinus lib. de ciuitat. 16. cap. 43. & quæſtionibus in exodum.

[8] *Clemens Alexandrin. lib. 1. Stromat. Tempore Piropæ Prometheus, & Atlas, & Epimetheus. Euſebius à Prometheo ob id homines factos fuiſſe creditũ ait, quod cum eſſet ſapiens, feritatem eorum, & nimiam imperitiam, ad humanitatem, & ſcientiam transfiguraret. Idem Auguſt. lib. 18. c. 8. ciuitat.*

[9] *Primus litterarum inuẽtor fertur fuiſſe Taautus, teſte Euſebio, lib. 1. c. 7. præparat. verũ idem lib. 10. probat ab Hebræis repertam eſſe, & propagatam litterarũ inuẽtionem. Idem Iſidorus lib. etymol. 1. c. 3. Hieron. præfat. in libros Regum. Theodor. ſuper Geneſ. c. 5. in illud. Ambulauitq́; cum Deo, & non apparuit, de Enoch, inquit, quod primus litteras didicit, & primus deſcripſit cęleſtia ſigna.*

* Exod. 16.

3729 3756 * Moyſes annos XL. in eremo rexit populum, de ſeruitute Ægyptia liberatũ. Hoc tẽpore Iudęi per Moyſem ſimul cum legẽ, [9] & litteras habere cęperunt. Tunc tẽplum Delphis *conſtituitur: vitis in Græcia inuenitur.

* Euſe. chro. Niceph. Clemens Alex. 1. Stron.

* Vergil. 3. Georg. Primus Erichthonius currus, & quatuor aus' iũgere equos.

* cõſtruitur.

* adinuenit.

Ioſue ſucceſſor Moyſi regit populum annos *XXVII. His temporibus primus *Erichthonius, Atheniẽſium princeps, in Græcia quadrigam iunxit.

3796 [10] Othoniel annos XL.

[11] Cadm⁹ regnat Thẽbis, qui primus Gręcas litteras *iuenit. Per idẽ

tempus

tẽpus * Linus, & Amphion, primi tũc apud Græcos in muſica arte claruerunt: [11] Idæique * Dactyli ferrum metallum in Græcia eodem tempore inuenerunt.

[10] *De eo Iudicum tertio. Iudæ autem iudiciũ Iſidorus prætermittit, vel quia parum rexit populum, vel quia non fuit Iudex, ſed dux belli tantum; vt eſt Iudicum. 1. A Joſepho lib. 5. cap. 7. Othoniel Cenes vocatur.*

[11] *Clemens Alexand. 1. Strom. Cadmus inquit fuit Phęnix qui Græcis litterarum inuentor extitit, vt ait Ephorus: Vnde etiam ſcribit Herodotus litteras appellatas fuiſſe Phęnicias. Alij autem dicunt, Phęnices & Syros primos excogitaſſe litteras. Hæc Clemens.*

[12] *De Jdæis Dactylis Euſeb. in chronicis: Idæi inquit Dactyli, his temporibus erant, qui ferrũ repererunt. Clemẽs Alexan. 1. Strom. Idęos Dactylos fuiſſe ſapiẽtes tradit, inuentores litterarũ, & numerorum muſicorum: propter quam, inquit, cauſam ſunt appellati, qui ſunt apud Muſicos Dactyli. Phriges autem erant, & barbari Jdęi Dactyli. Et paulo poſt Celmis & Dannaneus Idęis Dactylis ferrum primi inuenerũt in Cypro. Alius autẽ Idæus ferri inuenit temperaturam, fuerunt autem Idęi Dactyli Mineruæ filij, & ſolis; vel vt alij volunt Saturni, & Alciopes: qui alio nomine Coribantes appellãtur. Vide Stephanum de vrbibus, & Scholia in Apollonium.*

Anni ab orbe. C.

* Euſe. chro. ſub anno. 3780. Linus e Thebis. ꝑ quo m. ſ. Linus Thebę.

* Euſe. chro. Solinus c. de Creta. & Suidas dictione ἰδαῖοι δάκτυλοι.

* c. 3. Iudicum Clem. 1. Strom. Euſeb. chron.

Anni ab orbe C. 3876

* indi gentib[9] terris: forte legen. ex Aug. lib 18. cap. 13. ciuit. Ex quo pleraq; hæc ſumuntur & Euſeb.

* c. 5. Iudicũ. 3916

* in vno m. ſ. addit quod ariete vecti per aëra volauerint. lege: per mare tranauerint.
* coaptatis ſicque Auguſt. libr. 18. c. 13. ciuitat.

* Aod annos LXXX. His temporibus fabulæ fictæ ſunt de Triptolemo, quod iubẽte Cerere ſerpentium pinnis geſtatus,[13] * inde gentibus frumenta volãdo diſtribuerit. De Hippocentauris, quod equorum, hominumq; fuerint natura permixti; De Cerbero tricipite inferorum cane. De Phryxo, & Helle eius * ſorore: De Gorgone, meretrice, quod crinita ſerpẽtibus fuerit, & aſpicientes ſe conuertebat in lapides: De Bellerophõte, quod equo pennis volante ſit vectus: De Amphione, quod citharæ cantu, lapides, & ſaxa commouerit.

* Debbora annos XL. Per idem tẽpus Apollo Citharam condidit, & medicinę artem inuenit. Fabula quoque tũc ficta de fabro Dędalo, & de Icaro eius filio; quod * aptatis ſibi pẽnis volauerint. Hac ætate primus regnat Latinis[14] Picus qui fertur fuiſſe Saturni filius.

13 *Alitèr Euſebius chronico: Triptolemus longa naui Eleuſim veniens, ibi frumenta diſtribuit. Auguſtinus lib. 18. cap. 13. cum Jſidoro. His temporibus fabulæ fictæ ſunt de Triptolemo: qui iubẽte Cerere anguibus portatus alitibus, indigentibus terris frumenta volando* contulerit.*

14 *Sic Virgil. 7. Æneid. Fauno Picus pater isq; parentem. Te Saturne refert, tu ſanguinis vl-*

timus

timus auctor. Alitèr Euſebius quā Iſidorus, qui Picum facit tertiū Regem Latinorum: Ante Æneam, inquit, Ianus, Saturnus, Picus, Faunus, Latinus, in Italia regnauerunt circitèr annis 150.

Anni ab orbe C.

3956 [15] * Gedeō annos XL. Hac ętate vrbs [16] Tyria conſtruitur. Alter quoque [17] Mercurius lyram reperit, & Orpheo * tradidit. Hoc tempore * Philæmon primus apud Pythiū [18] chorum inſtituit. Tunc etiam dicitur fuiſſe magiſter Herculis, Thrax Linus, in arte muſica clarus. Argonautarum quoque nauigatio tunc ſcribitur.

* Reg.8. Clemens Alex. 1.Strom. Euſeb. chron.

* dedit.

* Phidamon Euſeb.

[15] *Poſt Debboram, alienigenæ Hebræū populum ſeptem annis ſibi ſubiecerunt; qui coniūguntur temporibus Gedeonis, ex Iudæorum traditionib. vt refert Euſeb. chron.*

[16] *In oraculo Ezechielis de ea fit crebra mentio, & apud Melam lib. 1. cap. 12.*

[17] *Cicero lib. 3. de natura Deorū Mercurios quinque fuiſſe oſtendit.*

[18] *Hieronymus epiſtola ad Dardanum tomo 4. de diuerſis generibus muſicorum inſtrumētorum. Antiquis temporibus, inquit, fuit chorus quoque ſimplex pellis, cum duabus cicutis æreis: & per primam inſpiratur, per ſecūdam vocem emittit. Plura ibi habes de alijs inſtrumentis muſicis, vt eſt, de organo, tuba, fiſtula, bōbulo, cithara, ſambuca, &c.*

3959 * Abimelech annos tres.

* Iudicum. 9.

Clem. Alex. 1. Strom. Achimelech.

Anni ab orbe C.

tres. Iſte ſeptuaginta fratres ſuos interfecit. Hercules Ilium vaſtauit, & in Lybia Antheum *palęſtricæ artis inuentorem intermit.

* palæſtræ.

* Iudic. 10. Clem. Alex. Strom.1. poſt Achimelech Bolcam filiũ Bedam ſuſce piſſe principatum affirmat.

3982 [19]*Thola annos XXIII. Huius temporibus in Troia, poſt Laomedonta, regnauit Priamus. Tũc fabula ficta eſt de [20] Minotauro beſtia labyrintho incluſa.

* Iudic. 9. Ioſeph lib. 5. c. 12. Clemens Alex. prętermittit Iair.

4004 -* Iair annos XXII. Per idem tẽpus Hercules agonem Olympicũ inſtituit.[21] Carmentis nympha latinas litteras reperit.

[19] *Ioſephus lib. 5. antiq. cap. 12. poſt Abimelech Jair Galadinus ſuſcepit principatum, prætermittens regnum Tholæ.*

[20] *Euſebius anno orbis conditi 3960. vt nunc legitur, ea, inquit, quæ de Minotauro dicũtur, quẽ Philochorus in ſecundo Attidis libro, ſcribit magiſtratum, Minois fuiſſe, Taurum nomine, inhumanum atque crudelem. Quo in loco corruptè eſt: magiſtratum Minois, pro magiſtrum militum, vt conſtat ex Plutarcho in Theſeo, & Seruio apud Virgilium 6. Minos vero Rex à Græcis mirè celebratus fuit, quod cum Ioue per nouem annos familiaritèr eſſet verſatus, vt refert Clemens Alex. Strom. 2.*

[21] *Carmentis Euandri mater, qui Romæ templum Panis, quod Lupercal appellatur condidit, vt teſtatur Clemẽs Alex. Strom. 1. inde Carmentalis porta, apud Virgil. Aenei. 8. Et Carmenta-*

lem Romano nomine portam. Vide Seruium. Et Iſidorum lib. 1. etymo. c. 3. Carmentis, inquit, dicta, quia carminibus futura canebat.

Anni ab orbe C.

*Iephte annos VI. 4010

Huius tēpore *Hercules quinquageſimū ſecundum annum agens, ob morbi dolorem, ſeſe flammis iniecit. Per idem tēpus Alexander Helenam rapuit, Troianumq; bellum decēnale ſurrexit.

* Iudic. 11. & 12.
* Euſe. cron. ſub anno 4000.

[22] *Abeſan annos VII. 4017

Amazones primum arma ſumpſerunt.

* Iudic. 12.

[22] *Sic eſt c. 12. Iudic. Ioſephus lib. 5. antiq. c. 12. Abſanis (habet) de tribu Iuda, ciuitatis Bethleem. Clemens Alex. 1. Strom. Abathan appellat. In Euſebij chronico eſt, Heſebon, vt in quibuſdam Iſidori exemplaribus.*

[23] * Abdō annos VIII. 4025

Huius anno tertio Troia capta eſt, & Æneas Italiam venit.

* Iudic. 12.

[23] *Refert Iudicum hiſtoria cap. 12. poſt Abeſan, qui ſeptem annis iudicauit Iſrael, ſucceſſiſſe Aialon, ſiue Elon, qui iudicauit Iſrael decē annis. Poſt quem iudicauit Abdon annis octo. Verum Euſebius in chronico ſequutus ſeptuaginta, annos Aialonis reticuit, vt ipſe teſtatur. Poſt Heſebon; inquit, in libro Hebræorum fertur Judex Aialon rexiſſe populum annos 10. qui non habetur apud 70. interpretes. Idem Ioſephus lib. 5. cap. 12. vocaturq; ab eo Elon, de tribu Zabulon.*

Anni ab orbe c.

Sic Clemens 1 Strom. à quo appellatur Eglon.

* Iudic.16. 4045 * Sampſon annos xx. Aſcanius Æneę filius [24] Albá cōdidit. Vlyſſis quoq; fabulæ ſiue Sirenarum eodē tempore fictæ ſunt.

[24] *Liuius ab ſitu porrecta in dorſum vrbis, longam Albam appellatam ſcribit. lib. 1.*

* Sic Euſeb. & Nicepho. Aliter Ioſeph. * 1. Regum. 4. & Ioſeph. lib. 5. antiq. c.16. * poſt annos 862. teſte Euſeb.

4125 4085 *Heli ſacerdos annos [25] x l. Arca teſtamēti ab alienigenis capitur [26] Regnum Sicyoniorum * finitur.

[25] *Euſebius chron. Heli Sacerdos annos 40. In Hebręorum libro anni inueniuntur 40. In ſeptuaginta autem interpretatione 20. Ioſephus lib. 5. c. 6. quadraginta annos affirmat tenuiſſe principatum, vixiſſe vero nonaginta: Atque ita Clemens Alex. lib. 1. Strom.*

[26] *Finē accepit Regnum Sicyoniorum poſt 862. annos, vt Euſebius teſtatur: ita nullum in terra imperium excellens, florens, perpetuumq; eſt, quouſq; veniet ſęculum illud immortale, in illuminatione vultus Dei decoratum.*

[27] Samuel, & Saul annos * xl. Lacedęmoniorum Regnum exoritur. Atq; in Gręcia [28] Homerus primus poeta fuiſſe putatur. A promiſſione Abrahæ, vſque ad Dauid, anni DCCCCXL.

Finitur tertia ętas per annos quater mille, CXXV.

[27] *Ioſephus lib. 6. antiq. cap. 13. loquens de morte*

te

Anni ab orbe C.

te Samuelis, qui præfuit inquit, populo ſolus, poſt mortem quidem Heli ſacerdotis, annis duodecim: cum Saul vero Rege, annis decem & octo. Venerabilis Beda in libello de ſex ætatibus: Samuel, inquit, annis duodecim, vt docet Ioſephus. Saul primus Hebræorum Rex annis viginti. Et huius quia in canonica ſcriptura non habetur mentio, de antiquitatum Ioſephi libris, tempus Regni notauimus. Clemens Alex. lib. 1. Strom. Samuelem viginti ſeptē annis, cum Saul Regnum obtinuiſſe ſcribit, & mortuum eſſe duobus annis ante Saul. Chronicon Græcum m. ſ. vtrique annos viginti tribuit; ita vt Euſebius, & Iſidorus non abs re tot etiam annos poſuiſſe videantur.

28 Clemens Alexand. lib. 1. Strom. ſcribit Cratetē Grammaticum dixiſſe, Homerum fuiſſe circa reditum Heraclidarū, hoc eſt octoginta annis poſt captam Troiam. Eratoſthenes verò cēteſimo anno poſt captam Troiam fuiſſe refert. Theopompus autem quingentis annis poſt eos, qui in Ilio militarunt vixiſſe aſſerit. Alias de ætate Homeri opiniones vide eodē loco.

QVARTA ÆTAS Sęculi.

4165 * DAuid regnat annos [1] XL. Codrꝰ Athenienſium Rex ſponte ſe, pro ſalute patriæ, hoſtibus offerens interimitur. Et Carthago a [2] Didone ædificatur, * prophetantibus in Iudæa [3] Gath, Nathan, & Aſaphat.

* 3. Regum 2. 1. paralip. 29.

* prophetabant.

Anni ab orbe C. 4205

QVARTA ÆTAS Sęculi.

Salomō regnat [4] annos XL. Iſte, quarto Regni ſui anno, templum Hieroſolymis ædificauit cōſummauitq; anno [5] octauo.

4222 * Roboan regnat annos XVII. Regnum Iſrael a Iuda diuiditur:

[1] Libro 3.Reg. c. 2. dicitur in Hebrō regnaſſe ſeptem annos, & in Hieruſalem 33. qui collecti fiunt quadraginta, idem eſt. 2.paralip. c. 9. Et Clemēs Alex. 1. Stro.

[2] Euſebius anno mundi 3980. ex ſentētia Philoſtrati ſcribit, azaro, & Carthagine, Tyrijs Carthaginem fuiſſe cōditam. Idem tamē anno 4154. Carthago, inquit, condita eſt, vt quidam volunt à Carchedone Tyrio, vt vero alij à Didone filia poſt Troianum * excidiū annis 143.

* aliàs bellum.

[3] Sic Euſebius chronico. 2.paralip. dicitur, quod Aſaphat cōſtituitur princeps laudantium nomen Domini, & c. 29. quod hymnos compoſuit.

[4] Sic 3. Regum c. 11. & 2.paralip.cap.9. Clemens Alex. 1. Strom. Ioſephus autem lib. 8. c. 7. antiq. ait, eum regnaſſe annis octoginta, vixiſſe quatuor & nonaginta.

[5] Regum. 3. c. 6. ædificatam domum Domini dicitur annis ſeptē. Idem Ioſephus lib. 8. c. 4. Sed hic Iſidorus Euſebium ſequens, annum quartum Regni, quo cępit ędificare templum, connumerat cum ſeptem. Beda ait annis ſeptem ædificatur, octauo dedicatur.

* 3. Reg. 12. & 2.paralip. 12.& 13.Ioſeph lib. 8.c. 8. Clemens. 1.Strom.

ſub quo decem tribus à duabus, ſeparatæ ſunt;& Reges in [6] Samaria habere cęperunt. Hac ætate Samos * conditur,& Sibylla [7] Erythræa illuſtris habetur.

[6] Ibi primo regnat Jeroboam, de quo 3. Regũ. cap. 12. & 2 paral. 12. & 13.

[7] De Erythreæ Sibyllæ vaticinio, vide Auguſt. lib. 18. cap. 23. ciuita. & Lactant. Firmian. lib. 1. de diuinis inſtitutionibus.

* Abia regnat annos tres: Sub quo Hebræorũ Pontifex Maximus [8] Abimelech inſignis eſt habitus.

[8] Abimelech erat filius Sadoc, vt Clemens Alex. eſt auctor Strom. 1.

* Aſa regnat annos XLI. [9] Prophetabant in Iudæa Achias, Amos * Iehu, Ioel, & Azarias.

[9] In alijs m. ſ. legitur, prophetabant in Iudæa Aggæus, & Iehu, Amos & Ioel; & Zacharias, & Micheas. Verũ aliorum codicum lectionem ſequi malo: Nam & Euſebius chronico: prophetabãt, inquit Achias, Sameas; & is, qui fuerat apud altare Samariæ Iehu, Ioede, Azarias, qui & Anania. Idem ait ipſe Iſidorus lib. 5. etymol. cap. 39. Aggeus autem temporibus Regis Darij prophetauit, vt conſtat ex ipſius prophetia, cap. 1. Similiter & Zacharias, vt ipſe de ſe auctor eſt, prophetiæ ſuæ initio, & Euſebius in chronico, Hieronymus

Anni ab orbe C. 4166

* 3. Regum. 15. 2. paralip. 16.

* 3. Regum. 16. 2. paralip. 15.

* condita.

4225

* 3. Regum. 15. 2. paralip. 13. Euſeb. Ioſeph. Beda. Verum Clemens Alex. huic annoſ. 23. adtribuit aitque fuiſſe filium Sado.

etiam

* 4. Reg. 8. 2. paralip. 21.

Anni ab orbe. C. 4299

4291 * 3. Regum. 22 2. paralip. 2.

4300 * 4. Reg. 8. 2. paral. 22.

* eius.

etiam prologo eiuſdem prophetiæ.

* Ioſaphat regnat annos [10] xxv. Prophetabant Helias, & Heliſæus, & [11] Abdias, Azarias, & Michæas.

[10] In Clemente Alex. 1. Strom. ſcribitur, Ioſaphàt annos tantum regnaſſe quinque. Quo tẽpore, inquit, prophetarũt Helias Theſbites, & Michæas, filius Jeble, & Adias filius, Ananiæ. De prophetis Iſidorus lib. 7. etymol. c. 7.

[11] Hieronymus in prologo eius prophetiæ, ex Hebrçorum ſcriptis colligit, hunc tempore Achab Regis Samariæ floruiſſe, centumq; prophetas, à perſequutione impiæ Ieſabelis, conſeruaſſe, eosq; ſpecubus incluſos pane, & aqua pauiſſe, vt etiã videre eſt. 3. Reg. c. 18.

* Ioram regnat annos VIII. Prophetabant Helias, & Heliſæus, & Abdias.

* Ochozias regnat annum 1. Helias rapitur; * cuius [12] ſeptem inſignia miracula numerantur.

[12] Heliæ Theſbitis, ſacerdotis magni, inſignia ſeptem miracula hæc ſunt. 1. triennij ſiccitate cælum clauſit. 2. orauit rurſum, & cælũ dedit imbrem. 3. mortuum mulieris filium ad vitam reuocauit. 4. eius virtute hydria farinæ non defecit: vas olei perpetuo fonte manauit. 5. eius verbo ignis de cęlo ſuper ſacrificiũ deſcendit. 6. duos quinquagenarios, cũ militibus, cęleſti igne combuſſit. 7. Iordanẽ trãſiẽs, tacta melotis abrubit, Iſidorus lib. de vita, & morte ſanctorum.

Athalia

Anni ab orbe C. 4307

[13] *Athalia regnat annos VII. [14] Ionadab, filius Rechab, ſacerdos clarus habetur, & [15] Ioiada Pontifex, qui ſolus, poſt Moyſen, vixiſſe annos centum triginta perhibetur. * 4. Reg. 11. 2. paral. 22.

XL. Zacharias propheta interficitur. Heliſęus moritur: [16] cuius virtutes quatuordecim prædicantur. [17] Lycurgusq; legiſlator apud Græciã inſignis habetur.

[13] *Clemens Alex. lib. 1. Strom. Gotholia regnat octo annis: erat ex genere Achab.*

[14] *Jonadab fuit filius Semna, fratris Dauid. Regum. 2. c. 13. Et alius Ionadab, filius Rechab, qui vixit ſub Jehu, & alijs Regibus. 4. Reg. 10. & Hieremiæ 35.*

[15] *Fuit Ioiada ſacerdos bonus, & pietate vitæq; innocentia inſignis. De eo dicitur 2. paralipom. c. 24. quod mortuus eſt, quum eſſet* CXXX. *annorum.*

[16] *Heliſęus Heliæ diſcipulus his miraculis claruit; primo Jordanem tranſitu ſuo diuiſum refrenans, vndam retrò conuertit. 2. Aquas Hierico ſteriles, fęcundas fecit. 3. Pueros inſultantes ſibi, beſtijs vorandos tradidit. 4. Sterilem mulierem fęcundauit. 5. Et eius filium ſuſcitauit. 6. decem panibus plebem refecit. 7. Naaman à lepra liberauit. 8. Lepra aſperſit diſcipulum. 9. Ferrum aquis ſupernatare fecit. 10. Hoſtes Syriæ cęcitate percuſſit. 11. Incredulo mortem prædixit. 12.*

4347 *Ioas regnat annos * 4. Reg. 12. 2. paral. 24.

Anni ab orbe C.

Hoſtem quadrigarũ fragore fugauit, obſidionẽq; diſperſit. 13. Famem repulit. 14. Poſt mortem cadaueri vitam dedit. Sic ferè Iſidorus lib. de vita, & obitu ſanctorum patrum.

4428 * 4. Reg. 14. 2. paral. 26.

[17] *In vno m. ſ. eſt Lycurgusq; legiſlator Apollonius. Exiſtimo legendũ legiſlator Apollinis: vt ita dictum accipiamus, quod quaſcunque leges Lacedęmonijs ferebat, id Apollinis inſtinctu facere ſe dictitaret. Vide Plutarch. in eius vita, Valerium Maximũ atque alios.*

4376 * 4. Reg. 14. 2. paral. 25.

* Amazias regnat annos [18] XXIX. Carthaginem hoc tempore quidam aſſerunt conditam: alij verò ſuperius.

[18] *Apud Clement. Alexand. 1. Strom. corruptè legi exiſtimo: Amaſias eius filius annis 39. pro 29. Nam ita Euſebius, Joſephus, Nicephorus, & alij.*

[19] * Azarias annos LII.

[20] Olympias primum Græcis inſtituitur. Agnus in Gręcia loquitur. Sardanapalus Rex ſponte incendio concrematur. Aſſyriorũq; regnũ in Medos trãſfertur. Tũc Heſiodus poeta claruit. Atque Phidon Argiuus menſuras & pondera reperit; Oſee, Amos, Iſaias, & [21] Iona, in Iudæa, hac ætate, prophetantibus.

[19] *In alio. m. ſ. erat Ozias, quomodo & apud Nicephorum, & in chronico Græco, quod apud me eſt: rectè; ſic enim etiã*

appella-

appellatur lib. 2. paralip. cap. 26. & à Clemente Alex. 1. Strom. Ozias, inquit, ſedecim annorũ erat, cum regnare cępiſſet, & 52. annis regnauit ſuper Hieruſalẽ, fuitque leproſus. Idem annotauit Procopius Gazeus, in commentarijs, ſuper Iſaiam, ad titulum prophetiæ. Huius autem tempore regnum Aſſyriorum ad Medos tranſlatum fuiſſe, tradunt Euſebius, Beda, Ado, Tudenſis, alij.

20 *De tempore, quo prima Olympias fuerit cõſtituta, à pleriſque dubitatum eſt. Euſebius chronico, ex Africani ſententia, ſcribit eam tempore Ioathan regis Hebræorum, primam numerari cęptam. Idem lib. 10. præparat. eã ad Iſaię tempora trahit. Clemẽs Alex. 1. Strom. in 34. anno Nicãdri, primam Olympiadem cum alijs ponit. Chronicon noſtrũ Græcum, omnium clariſſimè* ΝΑ ἔτει Ὀζίου τοῦ καὶ Ἀζαρίου βασιλέως Ἰούδα πρώτη Ὀλυμπιὰς ἐτέθη ὑπ' Ἰφίτου καθ' ἣν προεφήτευον Ἡσαΐας υἱὸς Ἀμῶς Ὠσηὲ ὁ τοῦ Βεηρεὶ; Ἰωὴλ τοῦ Βαθουὴλ, Ὠδὴδ, καὶ Μιχαίας ὁ Μωρασθίτης. *Quinquageſimo primo, inquit, anno Oziæ Regis Iuda, qui etiam Azarias appellatur, prima Olympias inſtituta eſt, ſub Iphito: quo tempore prophetabat Eſaias, filius Amos, Oſee filius, Becri; Ioel, filius Bathuel; Oded, & Micheas Moraſthites. Et mox:* ἡ πρώτη ὀλυμπιὰς ἤρχθη παρὰ τοῖς ἕλλησιν ἥ τις ἐστὶν τετραέτηρις. *Prima Olympias apud Græcos incepit, quæ quatuor eſt annorum.*

21 *Hieronymus in prologo ſuper Ionam, affirmat Ionam prophetaſſe tempori-*

Anni ab orbe c.

Anni ab orbe C.

poribus Jeroboam, filij Ioas. Auguſtinus lib. 18. de ciuitat. c. 27. regnante Oſia, prophetaſſe auctor eſt. Idem & Clemens Alex. 1. Strom. ſicut Iſidorus.

* 4. Reg. 15. 2. paral. 27.

4444 * Ioathan regnat annos XVI. Remus Romulusq; naſcũtur, prophetantibus in Iudæa, Oſee, Ioel, Iſaia, & Michæa.

4460 Achas regnat annos XVI. Cuius temporibus Romulus Romã * condidit. Et [22] Sennacherib, Aſſyriorum Rex, decẽ tribus [23] ex
4489 Samaria, in Medos tranſtulit: atq; in Iudæam Samaritas accolas miſit.

*Olympiad. 7. Diony. halic.

[22] *Quod hic Sennacherib tribuitur. 4. Reg. c. 17. & 18. & Tobiæ. c. 1. de Salmanaſar dicitur, quem Euſebius vtroque nomine cenſeri ait: quum tamen Tobiæ 1. pater Salmanaſar, filius Sennacherib dicatur. Ioſephus lib. 10. antiquit. c. 1. patrem vocat Sennacherib Clemẽs 1. Strom. Salmanaſar.*

[23] *Duæ voces: ex Samaria, à pleriſque mſſ. deficiunt; non rectè, vt conſtat ex Adone, & Clemente, primo Strom. vbi ait Salmanaſar, Regem Aſſyriorum tranſmigrare feciſſe eos, qui habitabant in Samaria, ad Medos, & Babylonẽ.*

Ezechias regnat annos XXIX. ſub quo prophetabant Iſaias, & Oſee. Hoc tempore *Romulus primus milites ex populo ſumpſit, centumq; à populo nobiliſſimos viros elegit; qui ob *ęta

* Liuius lib. 1. Euſeb. Aurel. Dionyſ. halic.

* Liuius Victor Diony. halic. & alij.

tem

tem ſenatores,ob cu-
ram, ac ſolicitudinem
Reipub. patres vocati
ſunt.
*Manaſſes regnat an- 4544
nos LV. per idem tem
pus Romanis præfuit
Numa Pompilius;qui
primus apud Roma-
nos,Pontifices,& vir-
gines Veſtales inſti-
tuit,falſorumq; Deo-
rum numeroſitate ci-
uitatem impleuit.
[24] Duos menſes. in an
num,Romanis,ad de
cem menſes, adiecit:
Ianuarium Dijs ſupe-
ris. Februarium Dijs
inferis dedicauit. Tūc
quoq; Sibylla Samia
claruit.

[24] *Sic Euſebius in chro-*
nic. Duos menſes anno
addidit, Ianuarium, &
Februarium: cum ante
hunc tantum decē men-
ſes,apud Romanos,fuiſ-
ſent: adeo, vt vltimus
December diceretur.Ca
pitolium quoq; à funda-
mētis ædificauit,& con-
giarium dedit axes(lege
aſſes)ligneos,et ſcorteos.

[25] * Ammon regnat 4556
annos XII. Huius tem
poribus Tullus Hoſti
lius,Romanorū Rex,
prior in Repu. cēſum
egit: quod adhuc per
orbem terrarum inco
gnitū erat, primusq;
purpura, & faſcibus
vſus eſt.

[25] *Reg. 4. c. 21. viginti*
duorum annorum erat,
quum regnare cępiſſet,
duobus quoque annis re-
gnauit in Hieruſalem,
interfectus à ſeruis ſuis
occubuit. Idem Clemens
Alex. 1. Strom. & Ioſe-
phus lib. 10 c. 4. antiqui.
qui eum vixiſſe quatuor
& viginti annos, & in

Anni ab vr-be C.

* 4. Reg 21. duodecim annorū erat cum regnare cæpiſſet & 55. ann. regnauit ī Hieruſalem. Idē 2. paralip. 32.
* 4. Reg. 21.

regno

Anni ab orbe C.

regno egiſſe duos ait. Nicephorus tamen vt Iſidorus duodecim eius regni annos enumerat. Idē facit Euſebius 70. ſupputationē ſequutus; cum ipſe teſtetur, Hebręos tā tum duos annos regni illius agnoſcere, verum hę diſcrepantes ſentētię facilè conciliari poterunt, ſi decem annos, quibus Ammō cum patre regnauit, duobus iungas, quibus ſolus.

[26] *Regum. 4. cap. 22. de Ioſia Rege iuſto, & æqui obſeruātiſſimo habes. De eodem. cap. 25. dicitur: Non fuit ſimilis illi, neque poſt eum ſurrexit ſimilis; triginta vno anno regnauit in Hieruſalem. Idem Clemēs Alex. 1. Strom. & Joſephus lib. 10. cap. 6. Euſebius annum vnum addit, vt Iſidorus*

[27] *Euſeb. chron. agnoſci ait Olympiade 36. Laërtius naſci eundem anno 1. Olympiadis 35. neſcio quam bene vtrūq;. Plinium de his conſule lib. 2. natur. hiſtoriæ. c. 12.*

*4.Reg.22. 4588 [26] *Ioſias regnat annos XXXII. [27] Thales Mileſius, Philoſophus Phyſicus claruit, qui defectibus ſolis acutiſ-
*4. Reg. 23. 2. paral.36. 4599 ſima perſcrutatione comprehenſis, Aſtrologiæ numerum primus inueſtigauit, prophetantibus in Iudæa, Hieremia, Olda, & Sophonia.

[28] *Ioachim regnat annos XI. Huius tertio anno Nabuchodonoſor Iudæam captam tributariā fecit. Tunc Daniel, Annanias, Azarias, & Miſael, in Babylone claruerunt.

Ante

[28] *Ante hunc regnauit Ioachas tribus mẽſibus, vt, prȩter ſacras litteras, auctor eſt Euſebius, Ioſephus, Nicephorus, Theodoretus, & chronicõ noſtrum Grȩcũ. Hũc Eliachim vocat Hieremias, teſte Anaſtaſio; poſt quẽ ſucceſſit Ioachim, qui alio nomine Eliachim dicitur, teſte Ioſepho, lib. 1 0. c. 7. antiquit.*

* Sedechias regnat annos XI. Hũc Rex Babylonis, ſecundò veniens ad Hieruſalem, cum populo captiuũ duxit, templo incenſo, anno ædificationis ſuæ [29] CCCCLIV. Per idem tempus Sappho mulier in Græcia diuerſo poemate claruit. Solõ leges Athenienſibus dedit.

A Dauid vſque ad trãſmigrationẽ Babylonis anni CCCCLXXXV. Finitur quarta ætas, per annos quater mille, ſexcẽtos, & decem.

[29] *Euſebius 442. annos hic ponit ex ſententia Clementis Alex. 1. Strom. Ioſephus verò, lib. 10. c. 10. Templum concrematum, poſt quadringentos ſeptuaginta annos, & menſes ſex, diesq; decẽ. Niceph. in chronologia poſt annos 424. Anaſtaſius 434. Ita ſunt variȩ & diſcrepantes de temporibus ſententiæ.*

QVINTA ÆTAS Seculi.

* HEbrȩorũ captiuitas annorũ LXX. in quibus ignis ab altari Dei ſublatus, & abſcõditus in puteo, poſt ſeptuageſimum regreſſionis ſuȩ annũ,

Anni ab orbe C.	
4610	* 4. Reg. 24. 2. paral. 36.
4680	* 2. Machab. 2. c. 2.

Anni ab orbe C.

adſumitur inuẽtus viuus. Per idem captiuitatis tempus, Iudith hiſtoria conſcribitur. Pythagoras quoque Philoſophus, & Arithmeticæ artis inuẽtor; & Pherecides, hiſtoriarum primus ſcriptor, atq; Xenophanes, tragędiarum inuentor, inſignes habentur.

4714

QVINTA ÆTAS Sęculi.

[1] *ITa eſt apud Ieremiam. c. 25. Seruient omnes gẽtes iſtæ Regi Babylonis ſeptuaginta annis. & c. 29. cum cęperint impleri in Babylone ſeptuaginta anni, viſitabo vos. Paralipom. etiam 2. cap. 36. dicitur Cyrus demiſiſſe populum captiuum anno regni ſui primo, ad explendum ſermonem Domini, quem loquutus fuerat, per os Jeremiæ. Idem Eſdræ lib. 1. c. 1. & 2. Idẽ Daniel c. 9. Ioſephus lib. 11. c. 1. Nicephor. chronolog. Clemens Strom. 1. fuiſſe, ait hanc captiuitatẽ ſeptuaginta annorũ, paucis exceptis, qui confugerũt in Ægyptum.*

Darius regnat annis [2] XXXIV. [3] Huius ſecundo anno Iudæorũ eſt reſoluta captiuitas; à quo tẽpore in Hieruſalem non Reges, ſed Principes * fuerũt, vſq; ad Ariſtobulum. Tunc Romani, pulſis Regibus, Conſules habere cęperunt.

* habuerunt.

[2] *Euſebius annis 36. Sic Herodotus, Nicephorus, & alij. Clemens Alexand. 1. Strom. qua-*

Anni ab orbe C.

draginta ſex numerat, qui ita colligit Regum Perſarum tempora. Cyrus regnauit annis 30. Cambyſes 19. Darius 46. Xerxes 26. Artaxerxes 41. Darius 8. Artaxerxes 42. Ochus vel Arſes 3. ita, vt ſint in vniuerſum anni 235. Alexander Macedo, extincto Dario Rege Perſarum. Et inde ortũ habuit regnum Macedonum. Hæc Clemens; vnde apud eundem mẽdum in numeris eſſe exiſtimo, quum ad annos ducentos triginta quinq; Perſarum extendat imperium, quæ ſumma cum annis Regum non conuenit. Obſerua hoc inſuper loco alios præterea Reges ab Euſebio poni, ſed reijci à Clemente, Iſidoro, & alijs, quod menſes dumtaxat aliquot regnarunt, vt Artabanus menſes 7. Secũdus Xerxes menſes 2. Sogdianus menſes 8. vt etiam eandem ob cauſam à pleriſque omittantur Imperatores Otho, Galba, Vitellius, vt notauit Plutarchus in vita Galbæ. De Regibus Perſarum, vide Herodotum, & Tucydidem, & Methaſtenem. Hi non ſtatuunt Imperiũ Gambyſis ante Darium, aduerſus quos eſt Plato lib. de legibus. Clemens, Ioſephus, Oroſius, & Nicephorus in chronolog. & conſonum eſt ſacris litteris, ex Eſdra. 1. c. 2. & in annorum ſupputatione etiam diſcrepantes, & variæ reperiuntur ſententiæ, vt cõſtat ex Tertulliano aduerſus Iudæos.

[3] *Ita Euſebius, & Clemens Alexan. 1. Strom. Ioſephus lib. 11. cap. 2. & 3.*

Anni ab orbe c.
4734 Xerxes regnat annis
4793 [4] xx. Æſchylus, Pindarus, Sophocles, & Euripides, Tragędiarum ſcriptores, celebrantur inſignes. Herodotus quoq; hiſtoriarũ ſcriptor, & Zeuxis agnoſcitur pictor.

[4] *Vide Ioſephum lib. 11. c. 5. Paulus Oroſius lib. 2. c. 9. annis 20.*

4774 Artaxerxes, qui &
4833 Longimanus, regnat annos XL. Eo regnante Eſdras ſacerdos incenſam à gentibus legẽ renouauit, & Nehemias Hieroſolymorum muros reſtituit. Ariſtarchus etiam, & Ariſtophanes, atque Sophocles, Tragædiarum ſcriptores habiti * ſunt. Hippocrates quoque medicus, ac Socrates philoſophus, & Democritus claruerunt.

*in alio m.ſ. Gratianus quoq; Comicus primus, & Hipp. &c.

Darius, qui & Nothus, regnat annis [5] XIX. Hæc ætas habuit Philoſophũ Platonem, & Gorgiam primum Rhetorem.

[5] *Ita Euſebius Tertull. aduerſus Iudæos, Nicephorus, Beda, & alij, Ado tãtum agnoſcit annos 18.*

Artaxerxes regnat annis [6] XL. Huius tẽpore Eſther hiſtoria docetur eſſe expleta. Plato quoque, & Xenophon, Socratici inſignes habentur.

[6] *Euſebius Nicephorus Tertull. aduerſus Iudæos Beda alij. Hic ab Hebręis Aſuërus dicitur à 70. interpretibus Artaxerxes cognomẽto Mne-*

mon,

mon, non Memnon, vt in Euſebio & alijs.

Artaxerxes, qui & Ochus, regnat annis [7] xxvi. Demoſthenes orator primus agnoſcitur, & Ariſtoteles Dialecticus primꝰ prędicat̃. Plato moritur.

[7] *Euſebius, Beda, & chronicon Graec. Niceph. 22. habet. Tertullianus aduerſus Judaeos 24. Clemens Alexan. 3. qui hunc eundem cum Arſe facit.*

Arſes, Ochi filius, regnat annis [8] IIII. Xenocrates Philoſophus illuſtris habetur.

[8] *Euſebius, Nicephor. Beda, Ado autem 3. dumtaxat ponit. Aliter Tertullian. aduerſus Iudęos.*

Anni ab orbe C. 4869

[9] Darius regnat annis VI. Alexāder * Illyricos, & Thraces ſuperans. dehinc Hieroſolymā capit. Atq; templum ingreſſus, Deo hoſtias immolat. Huc vſque Perſarum regnū ſtetit. Dehinc Reges Graecorum incipiunt. 4859

* Illyrios.

[9] *Ioſephus lib. 11. c. 7. & 8. Diodorus Siculus lib. 17. Hic fuit Arſacis filius, Ochi nepos; cuius meminit Quintus Curtius Plutarchus, Arianus; breuitèr omnes, qui res Alexandri Magni memorię tradiderũt. Tertulliano, & Curtio hic Melas cognomento dicitur; Codmanus primum appellatus Juſtin. lib. 10.* 4863

4874 Alexander Macedo regnat annis [10] v. Hu-

Anni ab orb. c.

ius enim quinq; anni poſtremi in ordine temporum numerantur, quibus monarchiam Aſię, deſtructo Perſarum regno, obtinuit. Nam ſeptem eius priores in Perſarum Regibus ſupputantur. Dehinc Alexandriæ Reges incipiunt.

10 *Sic Ioſephus & ipſe in etymologia lib. 5. Tertullianus annos 10. Nicephorus in chronico, ſublato Dario, regnaſſe ait annos 6. rerumq; poti-*
4914 *tum, ante Darij mortem annis 12. mortuum in Babylone ętatis anno trigeſimo quinto, vel vt alij trigeſimo ſexto, octodecim igitur annis ex Anaſtaſij ſententia Regnum obtinuit. Atque ita Clemens Alexand. 1. Strom. qui ita Macedonũ reges enumerat Alexander annis regnauit 18. Ptolemæus Lagi F. 40. Ptolemæus Philadelphus 27. Euergetes 25. Philopater 17. Epiphanes 24. Philomater 35. Fuſcon 29. Lathurus 36. Dionyſius 29. Cleopatra 22. Poſtquam fuit regnum Cappadocum octodecim dierum. Fiunt ergo ſimul coniuncta Macedonum tēpora anni trecenti duo decim, dies octodecim. Hęc Clemens. Tertullianus lib. aduerſus Iudæos aliter.*

Ptolemæus, Lagi filius, regnat annis XL. 11 * Hic Iudæam capiens, plurimos Hebręorum in Ægyptũ tranſtulit. Hoc tempore Zeno Stoicus, & Menāder Comicus, & 12 Theophraſtus Philoſophus claruerunt.

*Euſe. chron. Niceph. Epiphan. Clem. 1. ſtrom.

Anni ab orbe C.

runt. Per idem tẽpus Machabæorum liber inchoatur primus.

[11] *Fusè de hac re habes apud Ioſephum lib. 15. c. 19. & Zonarã tom. 1.*

[12] *Apud Euſeb. in chronic. ita habes Theophraſtus Philoſophus agnoſcitur, qui à diuinitate loquendi, vt ait Cicero, nomen accepit. Theodorus Athenęus agnoſcitur. Vbi nota corruptè legi Athenæus pro Atheus: ἄθεος enim dictus fuit vt conſtat ex Laërtio in Ariſtippo.*

4952 Ptolemæus Philadelphus regnat annis XXVIII. Hic* Iudæos, qui in Ægypto erant, abſoluit, & vaſa ſancta Eleazaro Pontifici reſtituẽs, Septuaginta interpretes petijt, ac diuinas ſcripturas in Grçcũ eloquiũ [13] tranſtulit. Per idem tempus Aratus Aſtrologus agnoſcitur, atque argẽtei nũmi Romæ primum [14] * cuduntur.

*conſtituuntur.

* Omnia ex Euſe. chron. Vide etiam Ioſeph. libr. 12. Antiq. Iudaic. c. 2.

[13] *De hac re an. 70. interpretes fuerint ſpiritu Dei afflati nec ne eſt quęſtio inter Auguſtinum & Hieronymum. Vide Auguſti. lib. 18. c. 42. & 43. ciuitat. & Hierony. in proęmio Paralip. & in epiſt. ad Auguſt. Conſule etiam Iuſtin. in apologetico Tertulli. aduerſus gẽtes. Ioſeph. lib. 12. c. 2. Philionem denique Iudæum in vita Moyſis.*

[14] *Euſebius chron. Argenteus nũmus primum in vrbe figuratus vbi lego ſignatus.*

4978 Ptolemęus Euergetes regnat annis * XXVI.

* Sic Euſeb. Nicephorus vero. XXV. vt

Sub

Tertullia. & Clemens. Epiph.24.

Anni ab orbe C

Sub quo Ieſus, filius Sirach, ſapientiæ librum compoſuit.

4995 Ptolemæus Philopator regnat annis* 17.

* Sic Clem. Euſeb. Nicephor. Tertull. Ado. Epiphan. autem xxi.

Ab iſto Iudæi prælio victi, LX. millia armatorum corruerũt. Per idẽ tẽpus Siciliã Marcellus Cõſul obtinuit.

5019 Ptolemæus Epiphanes regnat annis* 24.

*Ita Clemẽs Tertull. Euſeb. & alij. Niceph. 27. Epiphan. 22.

Huius tempore geſta ſunt, quæ ſecundi libri Machabæorũ hiſtoria continet. Hac ætate Romani victos Græcos liberos eſſe iuſſerunt, dicẽtes, impium* eſt, ſeruos eſſe, apud quos Philoſophia primum* orta eſt, magiſtra morum, inuentrix liberalium diſciplinarũ. Per idem

* eſſe.

* inuenta.

5054 tempus [15] Ennius, primus poëta latinus, inſignis, Romæ* celebiatur.

*Sic Euſe. Niceph. Ado. & alij. * eſt celebratus.

[15] Locum de Ennio, qui apud Euſebiũ corruptus eſt, obitèr emendare libet. Sic enim nunc legitur: Ennius poëta ſeptuagenario maior, articulari morbo perijt, ſepultusq́; eſt in Scipionis monumento, via Appia, intra primum ab vrbe miliarium. Quidam oſſa eius Rhodiã ex Ianiculo trãſlata affirmant, vbi pro, Rhodiam, ſubſtituo Rudias; fide M. ſcripti codicis adiutus; reiq́; veritate id ita cogente; fuit enim Ennij patria Rudiæ, vetus Apuliæ oppidum, teſte Mela lib. 2. Poſt Bariũ, inquit, Egnatia, & Ennio ciue nobiles Rudiæ; quò eius oſſa tranſlata veriſimile eſt.

Ptolemæus Philometor regnat annis* 35. [16] Hunc Antiochus prælio ſuperauit, &

Iudæos

Anni ab orbe C.

Iudæos varia calamitate oppreſſit. Per idẽ tempus Scipio Africam vicit. Terentius Comicus claruit.

[16] *Leguntur hæc Machabæorum 2. vbi Antiochus radix peccati appellatur.*

Ptolemęus Euergetes regnat annis [17] xxix. Hoc tempore *Conſule Bruto, Hiſpania à Romanis obtenta.

[17] *Ita Euſebius, Niceph. Epiphanius, & alij Tertullia. 2 r. Hic Clementi Fuſcon eſt. Malè in lib. etymologiarũ D. Iſidori Pariſijs anno 1580 impreſſo, Euergetes, annis 24. dumtaxat regnaſſe ſcribitur.*

Ptolemæus Soter regnat annis * XVII. Varro, Ciceroq; naſcuntur. Thraces Romanis ſubijciuntur.
Ptolemæus Alexāder 5110
regnat annis * x. Syria, per Gabiniũ ducem, in Romanorum dominium tranſijt. Poëta quoque * Lucretius naſcitur, qui poſtea ſe furore amatorio interfecit. 5083
Ptolemęus Cleopatrę 5118
filius regnat annis 8. Per idem tẽpus [18] Plotius Gallus Romæ latinam Rhetoricã docuit primus. Tũc quoque Salluſtius Hiſtoriographus naſcitur.

[18] *De hoc Euſebius in chronic. Plotius inquit Gallus primus Romæ latinam Rhetoricam docuit, de quo Cicero ſic refert: memoria teneo primum latinè docere cępiſ-* 5100
ſe Plotium quendam. In

*Epipha. 12.

*Euſe.chron.

* Procóſule.

* Sic Euſeb. Niceph. vero ann 16. menſ.6. Epipha. ann.15.

m.ſſ.

Anni ab orbe C.

m.ſſ. eſt amplius memoria teneo pueris nobis primum, &c.

5148 Ptolemæ[9] Dionyſius regnat annis * x x x. Pompeius, Hieroſolyma capta, Iudæos Romanis*tributarios * fecit. Per idem tempus Cato philoſophus *claruit; Virgilius naſcitur Mantuæ; Horatius Venuſij. Tunc etiam [19] Apollodorus præceptor Auguſti, clarus habetur, & Cicero laude oratoria celebratur.

*Epipha.31.

* Xiphil. in Pompeio.
* effecit.

* agnoſcitur. eſt vero hic M. Portius, Cato, Stoicus philoſophus.

[19] *Apollodorus Pergamenus Græcus orator præceptor Claudij & Auguſti, vt conſtat ex Suetonij Octauio.*

5150 Cleopatra regnat annis [20] 11. Hæc * Ptolemæi Regis Ægyptiorum fuit filia, & fratris Ptolemæi ſoror, & coniux effecta: Quem dum fraudare regno voluiſſet, tépore belli ciuilis, in Alexandria occurrit Cæſari, vrbem obſidenti, & [21] per ſpecié, atq; ſtuprũ, regnum ſibi, & necem Ptolemæo, apud Iulium impetrauit. Atque Alexandriæ regnum, tertio anno regni Cleopatræ, per Iulium Cęſarem, in ditionem Romanorum tráſit.

* Auletis.auctore Strabone.lib. 17.

[20] *Euſebius annos 22. habet, & Plutarchus in Antonio, & Nicephorus, & alij. Epiphanius amplius ponit 32. Iſidorus duos tantum ponit. Nam Julius Cæſar, tertio Cleopatræ regni anno, ſolus poſt occiſum à ſpadonibus Alexandrini*

Regis

Regis Pompeium, obtinuit quidquid Romano parebat Imperio. Indeq́; Alexandrinum regnum in Romanorum ditionem tranſijt, vt idem infra affirmat, idem eſt apud Tudenſem, in C. M. ſ. & ideo hunc annorum numerum placuit retinere, quem etiam etymologiarum. m. ſ. codd. habent. Idq́; exigit locus in Tiberio vbi dicitur Chriſtus paſſus annis per actis à principio mundi 5229. à qua ſupputatione Euſebius ipſe tantũ duos annos diſcrepat.

[21] De Cleopatra ſic ferè Xiphilinus, ex Dione, in Iulio Cæſare: Cleopatra, inquit, forma pulcherrima fuit, tum vero flore ętatis, & facundia omnibus pręſtans; eratq́; apud omnes, quibus cum verſabatur, gratioſa. Et paulo poſt de Cæſare loquens; Ipſe Ægyptum in ſuam poteſtatem ditionemq́; redegit, tradiditq́; Cleopatræ, cuius cauſa bellum geſſerat.

Anni ab orbe C.

5155 Caius Iulius Cęſar regnat annis [22] v. Hic anteà Conſul creatus, Gallias obtinuit: de Britannia triumphauit: poſtremùm ciuili bello aduerſus Pompeium adhibito, monarchiam totius Imperij obtinuit. Ex cuius nomine ſequentes Imperatores Cęſares * vocati ſunt. * appellati.

A tranſmigratione Babylonis vſq; ad natiuitatem Domini noſtri Ieſu Chriſti, anni DLXXXVII.

Finitur quinta ætas per annos quinquies mille centum, quinquaginta quinque.

* ſexaginta nouem. Eſt autem locus Danielis.c.9.

Anni ab orbe C.

22 *Euſebius annos quinque ponit, & menſes 7. Nicephorus annos 4. menſes 7. ſic etiam chronicon Græcum. m. ſ. & Beda, niſi quod pro menſibus 7 tantum 6. habet. Clemens 1. Strom. annis 3. dumtaxat menſibus 4. diebus 5. imperaſſe ſcribit.*

SEXTA ÆTAS Sęculi.

* Octauian*.

5211 * OCTAVIVS [1] Auguſtus regnat annis [2] LVI. Iſte in Imperio, poſt Siculum bellum, triũphos tres egit, Dalmaticũ, Aſiaticum, poſtremò Alexandrinum aduerſus Antonium, inde Hiſpanum: Deinde terra mariq; pace toto orbe parta Iani portas *clauſit. Sub cuius Imperio * ſeptuaginta hebdomadæ, [3] in Daniele ſcriptæ, cõplentur, & ceſſante regno, & ſacerdotio Iudæorum, Dominus Ieſus Chriſtus in Bethleëm Iudæ, ex virgine naſcitur, anno regni eius XLII.

* in alio m.ſ. additur, & obſerauit, verum gloſſema.

SEXTA ÆTAS Sęculi.

1 *AVguſti nomen inde ſumptũ ait Suetonius in Auguſto, quod loca religioſa, & in quibus auguratò quid conſecratur, auguſta dicantur, ab auctu, vel ab auiũ geſtu, guſtuve. Dio etiam in Monarchia, Auguſtum dictum ait, quaſi qui hominum naturam excederet, propterea quod ea, quæ ſacroſancta, & in maximo honore ſunt,*

Anni ab urbe C.

auguſta eſſe dicuntur: quamobrem, inquit, eum Græci σεβαστὸν nominabant, ſcilicet cultu, & honore digniſſimum. Cuius nominis appellatio, quemadmodum Imperatoris, ad cæteros, qui eum ſubſequuti ſunt, pertinuit, propter ſummum, & ampliſſimum eorum Imperium.

2 Sic Euſebius, Victor, & alij Nicephorus, & Caſſiodorus menſes ſex adijciũt Clemẽs 1. Stro. ann. 46. menſes 4. die 1. Dion mortuus eſt, inquit 14. Calend. Septembris, quo die primum Conſul factus fuerat, vixitque annos ſeptuaginta quinque, menſes decem, dies 26. Erat enim nono calendas Octobris natus. Regnauit, poſtquam victoria potitus eſt apud Actiũ, quatuor & quadraginta annos, diebus tredecim exceptis. verũ Euſebius, & Iſidorus eius Imperium numerãt à morte Iulij Cæſaris.

3 Locus eſt inſignis Danielis 9. quem Tertullianus aduerſus Iudæos multo alitèr interpretatur, quam cæteri chronographi ſic enim inquit: A primo anno Darij debemus computare, quãdo hanc viſionem vidit Daniel. Videamus igitur anni quomodo impleantur, vſque ad aduentum Chriſti. Darius enim regnauit annis 19. Artaxerxes regnauit annis 40. Deinde Rex Ochus, qui & Cyrus, regnauit an. 24. Argus anno vno. Alius Darius, qui & Melas nominatus eſt, annis 22. Alexander Macedo annis 10. Deinde, poſt Alexandrum, qui & Medis & Perſis regnarat, quos reuicerat,

Anni ab orbe C.

& in Alexandria regnum ſuum firmauerat, quando & nomine ſuo eam appellauit. Poſtea regnauit illic in Alexandria Soter annis 35. cui ſuccedit Philadelphus, & regnauit annis 38. Huic ſuccedit Euergetes annis 25. Deinde Philopator annis 17. Poſt hunc Epiphanes, annis 24. Item alius Euergetes, ann. 27. Soter ann. 34. Ptolemæus an. 37. Cleopatra annis 20. mēſibus 5. Item adhuc Cleopatra cōregnauit ſub Auguſto annis 13. Poſt Cleopatrā Auguſtus alijs annis 48. Nam omnes anni Imperij Auguſti, fuerunt anni 56. Videamus autem quoniam quadrageſimo & primo anno Imperij Auguſti, quo poſt mortē Cleopatræ imperauit, naſcitur Chriſtus. Et ſuperuixit idē Auguſtus, ex quo naſcitur Chriſtus, annis 15. Et erunt reliqua tēpora annorum in diem natiuitatis Chriſti anni 41. Efficiuntur autem anni 437. mēſes 5. Vnde adimplentur 62. hebdomadæ, & dimidia, quæ efficiūt annos 437. menſes 6. in diem natiuitatis Chriſti. Et manifeſtata eſt iuſtitia æterna, & vnctus eſt ſanctus ſanctorum, id eſt, Chriſtus, & ſignata eſt viſio & prophetes, & dimiſſa ſunt peccata, quæ per fidem nominis Chriſti, omnibus in eum credentibus, tribuuntur. Et infra.

Itaque oſtendentes & numerum annorum, & tempus 60. duarum & dimidiæ hebdomadarum adimpletarum, tunc veniſſe Chriſtum, id eſt, natum, videamus quid aliæ

7. & dimidiæ hebdomades, quæ ſunt ſubdiuiſæ, in abſciſione priorũ hebdomadarum, in quo actu ſint adimpletę. Poſt enim Auguſtum, qui ſuperuixit poſt natiuitatẽ Chriſti, anni 15. efficiuntur, cui ſuccedit Tiberius Cæſar, & imperium habuit annis 22. menſibus ſeptem, diebus viginti: huius quinto decimo anno imperij paſſus eſt Chriſtus, annos habẽs quaſi 30. quũ pateretur. Item Caius Cæſar, qui & Caligula, annis 3. menſib. 8. duobus 13. Tiberius Claudius annis 13. menſibus 7. diebus 20. Nero Cæſar annis 11. menſib. 9. diebus 13. Galba mẽſibus 7. diebus 6. Otho menſib. 3. diebus 5. Vitellius menſibus 8. dieb. 10. Veſpaſianus anno primo imperij ſui debellauit Judæos, & fiunt anni 42. mẽſes 6. Nam imperauit annis 11. atque ita in diem expugnationis ſuæ Iudæi impleuerunt hebdomadas 70. prædictas in Daniele. Igitur expletis his quoq; temporibus, & debellatis Judæis, poſtea ceſſauerunt illic libamina, & ſacrificia, quæ exinde illic celebrari non potuerunt. Nam & vnctio illic exterminata eſt, poſt paſſionem Chriſti. Erat enim prædictum exterminari illic vnctionem, ſicut eſt in Pſalmis prophetatum. Exterminauerunt manus meas, & pedes. Quæ paſſio huius exterminij intra tempora 70. hebdomadarum perfecta eſt ſub Tiberio Cæſare, Coſſ. Rubellio Gemino, & Rufio Gemino, menſe Martio, temporibus Paſchæ, die 8. Calendarum Aprilium, die

Anni ab urbe C.

prima

Anni ab orbe C.

prima azymorum, quo agnum vt occiderent ad veſperam, à Moyſe fuerat præceptum. Itaq; omnis ſynagoga filiorũ Iſrael eum interfecit, dicẽtes ad Pilatum, quum vellet eũ dimittere: Sanguis huius ſuper nos, & ſuper filios noſtros, & ſi hunc dimiſeris, non es amicus Cæſaris: vt adimpleri poſſent omnia quæ de eo fuerant ſcripta.

Hæc Tertullianus, verum Clemens Alex. 1. Strom. exiſtimat, natum Dominum noſtrum 28. anno Auguſti, cum primum iuberet cẽſum, deſcriptionemq; fieri, hebdomadasq; Danielis, ita ferè connumerat, vt Tertullianus, paſſumq; Chriſtum, quinto decimo anno Imperij Tiberij dum ageret annum 30. quamuis in annorum computatione diſcrimen eſt, inter eos, Euſebius vero ab vtroq; diſſentit, & 10. anno imperij Auguſti exiſtimat Danielis Vaticinium in Hircano vltimo Iudæorum Sacerdote completum, & hebdomadas facere annos 483. Ita in annorum ratione nihil eſt conſtãs, neq; certum. De hac re vide etiam Auguſtinum lib. de ciuitat. Dei 18. c. 34. & Cedrenũ in compend. & inter noſtros neotericos Finum, atque Galatinum, & Burgenſem Hiſpanũ in doctiſſimo Scrutinio ſcripturarum.

5234 Tiberius,[4] filius Auguſti, regnat annis [5] XXIII. Iſte, dum per cupiditatem [6] Reges ad ſe venientes non remitteret, multæ gẽtes à Romano imperio receſſerũt. [7] Hu-

Anni ab orbe c.

ius decimo octauo regni anno Dominus [7] crucifixus eſt, annis peractis, à principio mūdi, quinquies mille ducētis, viginti nouē.

* Eutropius. & Euſebius chron.

** Adoptione intellige. Erat enim filius Liuiæ vxoris ipſius, & Caij Druſi Neronis.*

[5] Sic Euſebius vel 21. (inquit) vt aiunt nonnulli. Nicephorus, Oroſius, Victor, Cedrinus, Tertullian. aduerſus Iudæos ei tātum annos 22. tribuit mēſes 7. dies 20. Dion Nicæus annos 22. mēſes 7. dies 5. Sic Zonaras niſi quod dies 7. habet.

[6] De hoc ita Euſebius in chron. Tiberius multos Reges ad ſe, per blādi tias euocatos, nūquam remiſit; in quibus Archelaum cappadocem, cuius in prouinciam verſam Mazacam nobiliſſimam ciuitatem Cæſareā appellari iuſſit: Lege vero ex m.ſſ. Cuius regno in prouinciā verſo, &c. Hac de re ſcribunt Tacitus, & Diō in Tiberio.

[7] De die & anno mortis Chriſti, variæ ſanctorum ſunt ſententiæ, vt apud Tertullia. aduerſus Iudæos, Clementem, & Euſebium, cæteroſq; antiquos patres, quæ omnia Onufrius, Panuinus, Auguſtinianus in vnū collegit eleganti edito Scholio, lib. 2. commentorum in Faſtos.

5238 Gaius [8] Caligula regnat annis [9] IV.* Hic auaritia, crudelitate, & luxuria ſæuus fuit, atq; in Deos ſe tranſferēs, in templo Hieroſolymorum * ſtatuam Iouis Olympij, ſub nomine ſuo poni iuſſit.

* Lege Dionem in Tiberio.

* Ioſeph. antiq. lib. 18 c. 15. & belli Iudaic. lib. 2. c. 7.

Anni ab orbe C.

iuſſit. Per idem tempus [10] * Matthæus Apoſtolus euãgeliũ primus in Iudęa ſcripſit.

*Euſe.chron.

[8] *Dion in Tiberio Caligulæ cognomen propterea huic datum ſcribit, quod quum fuiſſet, magna ex parte in exercitu educatus, caligis militaribus pro vrbanis vteretur. Auguſtum etiam Cæſarem Caligam, à militibus, per illuſionem, ab vſu caligarum, vocatum fuiſſe teſtatur Dion in Auguſto.*

5252 [9] *Euſebius, Clemẽs, Nicephorus, & Caſſiodorus ann. 3. menſes 10. Joſephus lib. 2. belli Judaici c. 10. ponit ann. 3. menſes 6. Aliter lib. 19. antiquit. c. 2. Extinctus eſt (inquit) Caius quarto imperij ſui anno, minus mẽſib. quatuor Tertull. aduerſus Iudęos an. 3. mẽſ. 8 dies 13. ponit.*

[10] *Græcè ne, an Hebraicè ſcripſerit Matthæus quæri ſolet. Hieronymus in catalogo. Hebraicum, inquit euangelium eius habetur vſque hodie in bibliotheca Cæſarienſi. Idem lib. 3. contra Pelagian. Similiter Euſebius lib. 3. hiſtori. eccle. c. 18. & lib. 4. c. vltimo. Nazianzen. etiam Irineus & Nicephorus. c. 45. lib. 2. teſtantur eum patrio ſermone euãgelium ſuum ſcripſiſſe.*

Claudius regnat annis [11] xiv. Eo regnãte Petrus Apoſtolus, cõtra Simonem Magũ, Romã pergit. [12] Marcus quoque Euangeliſta Alexandriæ Chriſtũ prædicans, Euangelium ſcripſit.

[11] *Nicephorus agnoſcit annos dũtaxat 13. men-*

ſem 1.

Anni ab orbe C.

ſem 1. Epiphanius annos totidem menſes 2. Ioſephus lib. 20. c. 10. antiq. imperaſſe ſcribit annis 13. menſibus 8. diebus 20. Sicut Dion & Zonaras. Suetonius ſimpliciter ait, eũ decimoquarto imperij anno exceſſiſſe. Euſebius & Caſſiodorus numerant annos 13. menſes 9. dies 28. Tertullianus annos 13. menſes 7. dies 20. Clemens 1. Strom. annos.

[12] *Euſebius lib. 2. hiſtor. Eccl. hiſtor. c. 5. & 16. Nicepho. lib. 2. cap. 15. & 16.*

Nero regnat annis [13] XIV. Hic iniuriæ, crudelitati, & luxuriæ deditus, * retibus aureis piſcabatur:[14] matrem & * ſororẽ proſtituit, & interfecit. Senatum multum extinxit: multas Reipubl. prouincias, & vrbes amiſit: vrbem quoq; Romam incendit, vt Troiani excidij imaginem ſpectaret. Huius temporibus Simõ Magus, cum altercationem propoſuiſſet, cum Petro, & Paulo, Apoſtolis, dicens ſe quandam virtutẽ eſſe Dei magnam, medio die, dum ad patrem volare promittit in cęlum, à Dęmonibus, à quibus in aëre ferebatur, adiurante eos Petro, per Deũ; paulo vero orante, dimiſſus crepuit: [15] Ob cuius necem à Nerone Pe- 5266
trus crucifigitur, Paulus gladio cęditur. Hac tẽpeſtate Perſius Poëta moritur. Lucanus quoque, ac [16] Seneca pręcepto Neronis interficiuntur.

* Sueton. Euſeb. chron.

* F. ſororem patris, ex Euſeb. chron. Hęc erat Domitia: ex Dione.

Anni ab orbe C.

[13] *Sic Eutropius, Sueto. chronicon Grecum, Ado, alij, Euſebius ann. 14. menſ. 7. diebus 28. Epiphan. ann. 13. menſ. 7. diebus 27. Nicepho. an. 13. menſ. 1. Dion Nicęus vixiſſe ait ann. 30. regnaſſe 13. menſ. 8. biduo minus. Paulus Oroſius lib. 7. principatum inquit adeptus eſt, manſitq; in eo annis non plenis 14. Tertullianus contra omnium ſententiam vndecim tantum annos menſ. 9. dies 13. ponit. Caſſiodorus annos 13. menſ. 7. dies 27.*

[14] *Dion in eius vita exiſtimat eum non habuiſſe conſuetudinem cum matre Agrippina, ſed cum alia huic ſimili, ad quam alludens, dicebat, ſe cum matre conſuetudinẽ habere. De matris morte Dion copioſè, & Sueto.*

[15] *Ita Nicephorus lib. 2. c. 36. Chriſoſtomus lib. 1. aduerſus vituperatores vitæ monaſticæ. Res geſtas Petri cum Simone Mago conſcripſit Linus Tuſcus.*

[16] *Mores & mortẽ Senecæ ita deſcribit Dion in Nerone neſcio an verè & vtraq; maximè aliena fuiſſe à viro philoſopho: quum enim Tirannidem, inquit, improbaret, Tyrãni præceptor erat, quumq; inſultaret ijs, qui cum principibus verſarentur, ipſe à palatio non decedebat. Aſſentatores deteſtabatur, quũ ipſe Reginas coleret, & libertos: Diuites reprehendebat, is, cuius facultates erant aureorum tricies centena milia: quiq; luxum aliorum damnabat, quingentos tripodas habuit de ligno cedrino, pedibus eburneis, ſimiles et pares inter ſe, in qui-*

bus

bus cęnabat. Mortuus denique eſt, cõtra quam philoſophum dicebat, animo abiecto, atque imbecillo.

[17] Veſpaſianus regnat annis [18] x. Iſte in diſciplina militari ſtrenuus multas prouincias, quas Nero amiſerat, bellando Reipub. reſtituit. Immemor offenſarum fuit; conuicia in ſe dicta leuitèr tulit. Huius ſecũdo anno Titus Hieroſolymá cepit, atq; ſubuertit: vbi [19] vndecies cẽtena millia Iudæorum fame & gladio perierunt. Sed & præter hos quoq; centũ millia publicè venundata.

[17] *Ante Veſpaſianũ imperauerũt, Galba, Otho, & Vitellius annũ vnum menſes 9. teſte Euſebio: qui propterea forte etiã ab Iſidoro omittuntur, & ab Oroſio, quod Plutarchus in Galba hos nõ tam Romani Imperij, quàm comediæ cuiuſpiã fuiſſe Imperatores ſcribat. Ex Dione, Galba imperauit mẽſes 9. dies 13. Otho dies 90: Vitellius annum vnum dieb. decem exceptis: ex Clemente vero Galba menſes 7. dies 6. Otho menſes 5. diem vnum, Vitellius menſes 7. diem vnum.*

Anni ab orbe C. 5276

[18] *Euſebius, Nicephor. chronicon Græcum, & Caſſiodorus annis 9. mẽſ. 11. dieb. 22. Epiphanius annis 9. menſ. 7. diebus 12. Dion annis 10. diebus ſex minus, ſic & Zonaras Oroſius nono principatus anno profluuio mortuũ ſcribit. Tertullianus ait annis 11.*

Anni ab orbe C.

regnaſſe. Cedrenus annis 10. diebus 8.

[19] *Sic Euſebius: Titus Iudæa capta, & Hieroſolymis ſubuerſis, ſexcenta millia virorũ interfecit. Joſephus vero ſcribit vndecies centena millia fame, & gladio periiſſe, & alia centum millia captiuorum publicè venundata, hęc Euſebius.*

in imperio tantæ bonitatis fuit,[21] vt nullum omnino puniret, ſed conuictos aduerſus ſe coniurationis dimitteret, atque in eadem familiaritate, qua antea habuerat, retineret. Huius etiã inter omnia fuit illud celebre dictũ,[22] perdiſſe diem, quo nihil boni fecerat.

5278 Titus regnat annis [20] II. Iſte in vtraque lingua tanto facundiſſimus extitit, vt cauſas latinè ageret, poëmata, & tragędias grę cè componeret: tanto autem bellicoſiſſimus fuit, vt in * oppugnatione Hieroſolymorum, ſub patre militãs,* duodecim *propugnatores, duodecim ſagittarum confoderet ictibus. Porro

* expugnatione.

* Sueton ſeptem.

* pugnatores, in alio m.ſ. Verum illa lectio, ex Sueton. confirmatur.

[20] *Suetonio & Dioni regnauit annis 2. mẽſibus totidem diebus 20. Euſebio annis 2. menſ. 8. Eutrop. ann. 2. menſ. 8. diebus 20. Nicephoro, Caſſiodoro, Bedę & aliis annis 2. menſ. 2. Epiphanio ann. 2. menſ. 2. dieb. 2. cum Jſidoro Oroſius facit lib. 7. Zonaras ponit annos duos ſex dieb. minus. Cedrenus ann. 3.*

[21] *Dion in huius vita: Titus, inquit, non modo*

Sena-

Anni ab orbe C.

Senatorem, quam diu principatum tenuit, nullum interfici iuſſit, ſed nec alius quiſquam ſub eius imperio morte affectus eſt. De crimine impietatis nunquam cognouit, neque permiſit alijs, vt cognoſcerent: Nemo enim, inquit, iniuria me afficere, aut inſequi contumelia poteſt, propterea quod nihil ago, quod reprehendi mereatur. Ea vero quæ falſo de me dicuntur, prorſus negligo. [22] *Suetonius memorabilem, inquit, meritoque laudatam vocem dedit: Amici diem perdidi.*

Domitian⁹ frater Titi regnat annis [23] XVI. Hic poſt Neronē ſecundus, ſuperbia execrabilis, [24] Deum ſe appellari iuſſit, [25] chriſtianos perſequi paganis inſtituit. Sub quo Apoſtolus Ioannes in Pathmos inſulam relegatus, apocalypſim ſcripſit. Iſte multos Senatorum in exilium miſit, ac peremit; *cūctos quoque, qui de genere Dauid erant, interfici iuſſit; vt nullus Iudæorū, ex regali ſupereſſet origine.

*Euſe chron: Oroſius lib. 7.

[23] *Euſebius annis 15. menſib. 5. ſic Epiphanius Caſſiodorus, & Niceph. Suetonius ſimplicitèr decimo quinto imperij anno mortuum aſſerit, ſicut Oroſius. Dion Nicæus regnauit, inquit, annis 15. diebus 5. Zonaras annis 15. menſib. 11.* 5294

[24] *Euſebius: Primus Domitianus Dominum ſe, & Deum appellari iuſſit. Idem Dion Suetonius pari, inquit, arrogantia, cum procuratorū ſuorum nomine formalem.*

Anni ab orbe C.

lem dictaret epiſtolam, ſic cępit: Dominus, & Deus noſter ſic iubet: vnde inſtitutum poſt hac, vt ne ſcripto quidem, ac ſermonę cuiuſquam, appellaretur aliter.

[25] *Hæc fuit ſecunda eccleſiæ perſequutio; prima enim fuit ſub Nerone. de qua Euſebius lib. 3. hiſtoriæ eccleſ. cap. 13. & Aug. lib. 18. c. 52. de ciuit. Dei, & Paulus Oroſius lib 7. & Alex. Monachus libello* εἰς εὕρεσιν τοῦ σωτηρίου σταυροῦ, *qui in bibliotheca mea eſt nondum editus.*

5295 Nerua regnat anno [26] 1. Vir imperio moderatus, æqualem ſe & [27] communem omnibus prębuit. Huius * tẽpore Ioãnes Apoſtolus ab exilio Epheſum * redijt, atque efflagitatus ab Aſiæ Epiſcopis, euangelium nouiſſimus edidit.

* tẽporibus.

* redit.

[26] *Euſebius anno vno menſibus 4. Sic Nicephorus, Caſſiodorus, Epiphanius, Clemens, & Zonaras. Diõ Eutropius Beda, Ado, & alij 9. dies adijciunt.*

[27] *Mores huius eleganter Xiphilinus ex Dione depingit: ſtatuas, inquit, aureas, aut argenteas ſibi fieri vetuit, bonaq; quæcunque adhuc inuenta ſunt in palatio, reſtituit ijs, quibus ea Domitianus, per iniuriam ademerat. Ciuibus Romanis, qui in ſumma forent egeſtate, agrum dedit, ad aureorum ſexcenta millia; eius agri emptione, diuiſioneq; quibuſdam viris Senatorij ordinis imperata. Quũq; egeret pecunia, magnum numerum veſtium, multaq;*

Anni ab orbe C.

taq; vaſa argentea, atq; aurea, & reliquam ſupellectilem, non modo de priuatis ſuis, ſed etiã de principalibus rebus, multa etiam prædia, multaſque domos, atque in ſumma omnia, præter ea, quę neceſſaria erãt, vendidit. Neque verò in pretijs harum rerum ſordidus, ſed in hoc ipſo benignus erga multos & liberalis fuit. Hæc Dion qui & alia adiungit quæ ſummam huius viri moderationem arguunt.

5314 Traianus regnat annis [28] x i x. Iſte mirabili virtute Romanũ imperium, vſque in orientem, lõgè lateq; * produxit.[29] Babyloniam, & Arabiam cepit, & vſque ad Indiæ fines, poſt Alexandrũ, acceſſit,[30] liberalis cũ ctis atque tranquillus. Cuius inter alia dicta illud fertur, egregiũ, vt dum * interrogaretur, quod nimium circa omnes communis eſſet, reſpondit, talẽ ſe Imperatorem eſſe priuatis, qualem ſibi Imperatorem priuatus optaſſet. Simon Cleophas, Hieroſolymorũ Epiſcopus, huius tempore crucifigitur, & requieſcit Ioannes Apoſtolus.

* F. argueretur.

* reduxit.

[28] *Sic Epiphanius, chronicon Græcum, Oroſius, cum alijs. Euſebius ann. 19. menſ. 6. vt Nicephorus, & Zonaras, Clemens, Strom. ann. 19. menſ. 7. diebus 15. A Dione, Eutropio, Beda, Cedreno, & Adone ponuntur anni 19. menſ. 6. dies 15. vt & à Caſſiodoro.*

[29] *In alio m. ſ. erat Aſiam,*

Baby

Anni ab orbe C.

Babyloniam, & Arabiam cepit. Euſebius ita: Traianus, victo Rege Decebalo, Daciam fecit prouinciã. Heberos Sauromatas Aſraënos (lege Adiabenos) Arabes Boſphoranos, Colchos in fidẽ accepit, Seleuciam & Cteſiphontem & Babylonem occupauit. Quod autẽ pro Aſraënos Adiabenos legam facit Dion apud Xiphilinum, qui ait hunc Adiabenem omnẽ, quæ pars Aſſyriæ ad Ninum pertinuit, in poteſtatem ſuam redegiſſe. Fuit autem Traianus, vt eſt apud Xiphilinum, à Nerua Cæſar & Imperator factus; quum tamen ipſi propinqui non deeſſent. Neque enim ille cõiunctionem ſanguinis antepoſuit publicæ vtilitati: Neq; rurſus eum deterruit quod Traianus homo Hiſpanus, nec Italus erat, nec Italicus, quodque ante eum nemo alterius nationis Imperium Romanorum obtinuiſſet, de Traiano præter alios ex antiquis ſcripſere: Dion, Sextus Aurelius, Eutropius, Sextus Rufus, Ammianus Marcellinus li. 14. Plinius in panegyrico, & lib. 1. epiſtolarum.

30 Poſtquam (inquit Dion) Romam venit multa fecit ad emendandum, corrigendumq; ſtatum Reipubl. atque in gratiam bonorũ, quorum inprimis curã geſſit: nam ciuitatibus Italiæ multa largitus eſt, ad educationem liberorum in quos magna beneficia contulit. Et mox: Traianus, inquit, nulli inuidebat, perdebatque neminem: bonos omnes ornabat honoribus, & dignitatibus augebat; ex

quo

Anni ab orbe c.

quo fiebat, vt neque timeret quenquā, nec haberet odio. Nullam fidem habebat calumniatorib. nulla ira tenebatur, abſtinebat ab aliena pecunia, non minus quam ab iniquis cædibus, magnos ſumptus fecit, belli pacisq; temporibus multa eaque apprimè neceſſaria ædificauit. Lege apud eundem plura, quæ huius viri mores vitamque commendant.

[31] Adrianus regnat annis [32] XXI. Iſte Traiani gloriæ inuidens, prouincias oriētis Perſis reddidit, & Euphratem * fluuium finem imperij Romani poſuit. Idem quoq; Iudæos ſecūdò effectos rebelles ſubiugat, vrbemq; Hieroſolymā reſtaurat, eamq; ex ſuo nomine [33] Æliā vocat. Per idem tēpus Aquila Ponticus, Interpres ſecūdus poſt ſeptuaginta, oritur: Et [34] Baſilides Hereſiarcha agnoſcitur.

5335

* flumen.

[31] De hoc ita Spartianus, Origo Imperatoris Adriani vetuſtior à Picentibus, poſterior ab Hiſpanienſibus. Siquidem Adria ortos maiores ſuos, apud Italicam Scipionū temporibus reſediſſe, in libris vitæ ſuæ Adrianus ipſe commemorat. Adriano pater Ælius Adrianus, cognomento Afer, fuit conſobrinus Traiani Imperatoris, mater Domitia Paulina Gadibus orta. Dion, quod erat municeps Traiani dicit.

[32] Sic Euſebius, Oroſius, Nicephorus, alij. Dion, & Zonaras. ann. 20. menſ. 9. Eutropius ann.

Anni ab orbe C.

21.menſ.10.dieb.20. & ita Caſſiodorus, niſi quod diem aufert. Libellus de vitis Imperatorum ann. 21.menſ. 11. vt Spartianus, Cedrenus ann. 24.

33 Dion Æliam, inquit, Capitolinam appellauit, & Coloniam deduxit: & vbi templũ Dei fuerat, alterum Ioui ædificari curauit, Iudæis grauiter ferentibus; quod externæ gentes in ſua vrbe habitarent, ſacráq; peregrina in ea fierent.

34 De Baſilide hæretico Euſeb. lib. 4. hiſtor. eccleſ. c. 7. & Ireneus lib. 1. c. 27. Auguſtin. de hæreſibus. Nicephorus diuerſis in locis.

omni regno Romano, cautionibus incenſis, cunctorum debita relaxauit: vnde & pater patriæ appellatus eſt. Iſte primus imperium * Romani orbis, cum Antonino Iuniore, æquata poteſtate, diuiſit. Eo regnante [36] Valentinus, & Marcion, hæreſiarchæ produntur, atque Galenus medicus, Pergamo genitus, Romę clarus habetur.

* Romanæ vrbis.

5357 Antoninus Pius regnat annis [35] XXII. *Iſte propter clementiam tale cognomentum accepit, quia in

*Iſte ob hoc tale cognomen, &c. Vide Oroſium. lib. 7. c. 9.

35 Sic Epiphanius Euſebius vero ann. 23. menſ. 3. Oroſius & ex eo Ado Vienenſis annis 20. & non plenis tribus imperaſſe tradunt, Eutropius 23 integros agnoſcit, vt chronicon Græcum, Nicephorus 22. tantum menſ. 3. Libellus de vitis Imperatorũ nuper ſub Aurelij Victoris

Anni ab orbe C.

ctoris nomine Antuerpiæ editus 20. duntaxat agnoſcit, contra Xiphilinus ex Dione 24. & cum eo Cedrenus.

[36] *Fortè legendũ ex Euſebio, & Paulo Oroſio lib. 7. cap. 9. Valentinus & Cerdo magiſter Marcionis. Quamuis cõſtat ex eodem Euſebio lib. 4. hiſtor. eccleſ. c. 10. Marcionem & Cerdonem, eodem tempore Romæ peruerſa ſua dogmata diſſeminaſſe.*

5375 [37] Antoninus * minor regnat annis XVIII. Hic ad Parthos profectus, Seleuciam Aſſyriæ vrbẽ, cum quadringentis millib. hominum cepit: De Parthis & Perſis triũphauit. Eo regnãte * Mõtanus Cataphrygarũ auctor, & Tatianus, à quo hæreſis [38] Encratitarum, exorti ſunt. * Iunior.

[37] *Hic cognomento Philoſophus fuit vir bonus, vt ait Dion, quippe in quo nihil ficti, ſimulatiq; ineſſet. Hũc Oroſius annis 14. tantum imperaſſe ponit. Euſeb. Beda, & Ado an. 19. menſ. 1. Niceph. an. 19. menſ. 2. Zonaras ann. 19. dieb. 11. Cedrenus 19. dies omittit.*

[38] *De hac hæreſi vide Euſebium lib. 4. c. 27. hiſtor. eccleſ. & Irenæum lib. 1. aduerſus hæreſes c. 9. dicunturque Encratitæ quaſi continentes poſtea Seueriani à Seuero Tatiani ſucceſſore appellati. De quibus vide præterea Nicephorum lib. 4. eccleſ. hiſtor. cap. 4. & cap. 11.*

* Vide Euſeb. lib. 4. cap. 27. hiſt. eccleſ. & lib. 5. c. 15. & 17.

5388 Commodus regnat annis [39] XIII. Iſte luxuriæ multæ fuit. Sub hoc * Theodotiõ Ephe-

* Theodotion Ephe-

ſius, interpres tertius apparuit, atq; Ireneus Epiſcopus Lugdunē-ſis, doctrina habetur inſignis.

39 Sic Euſebius, Oroſius, Herodianus, Beda, Nicephorus, alij. Eutropius verò ann. 12. menſ. 8. Dion ann. 12. menſ. 9. dieb. 14. vt Clemens & Zonaras, Cedrenus. 14. dies omittit.

5389 Ælius Pertinax regnat anno [40] I. [41] Hic, ſupplicante Senatu, vt vxorem Auguſtam, & filium Cæſarem faceret, renuens, ait ſufficere ſibi debere, qđ ipſe imperaret inuit°.

[40] Euſebius, Epiphanius, Nicephorus & alij 6. tantū menſes ponunt Eutropius 81. dies Dion 57. vt etiam Zonaras, & Cedrenus.

[41] Ita Euſebius ſed aliter Capitolinus: Pertinax, inquit, neq; vxoris Auguſtæ appellationem recepit, & de filio dixit quum meruerit.

5407 [42] Seuerus Pertinax regnat annis [43] XVIII. Iſte multa bella feliciter geſſit: Parthos vicit, Arabiā obtinuit, [44] Britanniam bellando recepit, litterarum & Philoſophiæ ſcientiam habuit. Huius tempore [45] Symmachus, interpres quartus, agnoſcitur, *Narciſſus Hieroſolymorum Epiſcopus virtutibus plurimis celebratur: Tertullianus *Afer in eccleſia illuſtris habetur: Origines Alexandriæ ſtudijs eruditur.

[42] Ante Seuerum Pertina-

Margin notes:

ſius, & Aquila ponticus, vterque Iudæus proſelita, Euſeb. hiſt. eccleſ. lib. 3. c. 8.

Anni ab orbe c.

* Euſeb. lib. 6. c. 13. eccle. hiſt. De origine. c. 2. eodem lib.

* inſignis habetur.

tinacem, Ponendus erat Didius Saluius, Iulianus, qui vt tradit Dion, imperauit dies 66. ſeu, vt Eutropius, & Oroſius, menſ. 7.

[43] *Sic Euſeb. Epiphanius. Nicephorus alijq́ue penè omnes. Eutropius ann. 18. menſ. 10. Dion annis 17. menſ. 8. dieb. 3. Zonaras in Dione annos legis 16. in diebus & menſibus ei alioqui par. Cedren. ann. 17. menſ. 8.*

[44] *Tempore Titi Cn. Iulius Agrippa primus Romanorũ Britanniã circunfuſam vndiq́ue mari cognouit Dion in Tito.*

[45] *De Symmacho. Euſebius lib. 6. eccleſ. hiſtor. c. 13. vbi de Narciſſo, & origine celebris fit mentio.*

Antoninus [46] Caracalla, Seueri filius, regnat annis [47] VII. Hic impatiens libidinis fuit: Nouercã ſuam vxorem duxit. Nihil memorabile geſſit. Huius tẽpore in Hierico quinta editio diuinarum ſcripturarũ inuenta eſt; cuius auctor non apparet. 5414

[46] *Antoninus Caracallus dictus, vt ſcribit Dion, quod proprium genus indumenti excogitauit in modum penulæ. Id barbarum diſciſſumq́ue, & conſutum erat ex multis partibus, eoq́ue indutus erat ſemper, ex quo Caracallus cognominatus eſt; iuſſitq́ue militibus, vt ſe eodem genere veſtis induerent, vide Eutrop. & alios. Nouerca eius appellabatur Iulia, ex Euſebio & Dione, & alijs.*

[47] *Sic Epiphanius. Nicephorus, & alij. Spar-*

Anni ab orbe C.

tianus et Cedrenus ann. 6. vt & Euſebius, cum Eutropio. Oroſius in imperio manſiſſe ait annis non plenis 7. Dion 6. menſ. 2. diebus aliquot.

5415 Macrinus regnat anno [48] I. Hic cum filio regnans, nihil memorabile temporis breuitate geſſerũt. Nam
5419 poſt annum vnum, ſeditione militari, pariter [49] interfecti ſunt.

[48] *Ita Euſebius, Niceph. Oroſius, alij. Dion & Zonaras anno 1. menſ. 2. tribus diebus exceptis, Eutropius an. 1. menſ. 2. peſſimè Cedrenus ann. 8.*
[49] *Euſebius chronico: Macrinus occiditur in Archelaide: Herodianus in Chalcedone Betyniæ vrbe. Verũ Dion de eius morte ſic habet: Chalcedonem nauigauit, ibique remanſit: eò venere milites miſſi à Pſeudantonino; à quibus cõprehenſus perductus eſt in Cappadociam: vbi poſt quam intellexit filium ſuum captum eſſe, deiecit ſe ex vehiculo (nec enim vinctus erat) fregitq́; humerum: nec ita multo poſt occiſus eſt.*

* Hic Pſeudantoninus, Heliogabalus, Sardanapalus dictus & poſtea Tiberinus.
*peremptus.

*Aurelius Antoninus regnat annis [50] IV. Hic dum obſceniſſimè viueret, & ipſe [51] tumultu militari * interemptus eſt. Cuius temporibus ſexta editio inuenta eſt Nicopoli: Sabellius hæreſiarcha oritur.

[50] *Ita Euſebius, Nicephorus, Oroſius alij: Eutropius ann. 2. menſ. 8. Dion ann. 3. menſ. 9. dieb. 4. Herodianus ann. 6. Zonaras & Cedre.*

Anni ab orbe C.

ann. 3. menſ. 9. dieb. 4.

[51] *Euſebius chronico: Antoninus Romæ occiditur tumultu militari cũ matre Semaſyra, Semiamira, Lampridius, Soëmida, Herodianus, Semea, Eutropius.*

Alexander regnat annis [52] XIII. Hic [53] Perſas glorioſiſſimè vicit: ciuib. fauorabilis fuit. Huius tẽporibus Origenes Alexãdriæ claruit, & Romæ Vlpianus inſignis Iuriſperitus.

[52] *Sic plerique omnes. vnus Herodianus annos 14. Eutropius ann. 13. dies 8. Cedrenus an. 13. menſ. 8. Zonaras 10. tantum annos habet.*

[53] *Euſeb. in chron. Alexander Xerxem Regem Parſarum glorioſiſſimè vicit vbi ex Lampridio & Herodiano Artaxerxem videtur legendum, ſicut & in Oroſio, & Caſſiodoro.*

Maximin⁹ regnat an- 5435
nis [54] III. Iſte primus ex militari [55] corpore, abſque decreto Se-
natus, Imperator ef- 5432
ficitur, & Chriſtianos [56] perſequitur.

[54] *Sic Euſebius, Niceph. chronicon Græcum, & alij. Eutropius an. 3. & diebus aliquot. Zonaras & Cedrenus, neſcio quo modo, ann. 6.*

[55] *In alio erat militari Cohorte, verum cẽſui legendum ex militari corpore authoritate Euſebij, ſic enim inquit, primus ex corpore militari & aliorum codicum.*

[56] *De hac perſequutione præter alios ſcribit Haymom lib. 6. c. 7. & Alexander*

Anni ab orbe C.

xander Monachus περὶ εὑρέσεως σταυροῦ.

5441 Gordianus regnat annis [57] VI. Hic rebellãtes Parthos, & Perſas afflixit. Rediẽs victor de Perſis, fraude ſuorũ interiit. Huius temporib. [58] Zepherinus, teſtimonio ſpiritus ſãcti in ſpecie columbæ ſuper caput eius deſcendẽtis, Romæ epiſcopus ordinatur.

[57] *Ita Euſebius, Niceph. Paulus Eutropij interpolator, Oroſius atque alij omnes.*

[58] *In alio m. ſ. eſt Flauianus, verum id lego Zepherino accidiſſe apud Euſebium lib. eccleſ. hiſtor. c. 21. & apud Nicepho. lib. 5. c. 26. Idem etiam Fabiano eueniſſe refert Aymon lib. 6. cap. 10. In m. ſ. etiam vbi Flauianus legitur poſt dictionem ordinatur, adijcitur: Licet quidam hoc verius de Sepherino adfirment.*

5448 Philippus regnat annis [59] VII. Iſte primus inter Imperatores credidit Chriſto. Huius etiã primo anno milleſimus annus Romanæ vrbis fuiſſe docetur expletus.

[59] *Sic Euſebius, Nicephorus, Oroſius, Cedrenus alijq; penè omnes. Zonaras à quibuſdam traditum ait annos 5 im peraſſe à nonnullis 6. et totidem menſes.*

5449 Decius regnat anno [60] I. Huius temporibus S. Antonius monachus in Aegypto docetur exortus: à quo primum monaſteria condita ſunt.

Sic

Anni ab orbe c.

[60] *Sic chronicō Græcum m.ſ. Euſebius vero, Nicephorus, Ado, & alij annum vnum ponūt, & 3. menſes Eutropius ipſum cum filio imperaſſe tradit biennio: Oroſius triēnio: Caſſiodorus biēnio menſibus 4.* *eccleſ. hiſtor. cap. 33. & Pacianus epiſtola tertia ad Symphor. & Socrates lib. 4. c. 23. qui in cōcilio Romano condemnatur, vt conſtat ex Euſebio lib. 6. c. 39. Theodor. lib. 3. Cypria. lib. 2. epiſt. 1. & lib. 4. epiſt. 2.*

Gallus & Voluſianus eius filius regnāt annis [61] 11. [62] Nouatus, Cypriani Epiſc. Preſbyter, Romā veniēs, Nouatianam hęreſim condidit.

[61] *Beda ac ceteri ferè omnes 4. menſes adijciunt. Nam quod in Nicephoro leguntur imperaſſe vno dumtaxat anno, & menſibus 4. ſine mendo non puto, vt liquet ex enumeratione Conſulum, apud Caſſiodorum.*

[62] *De Nouato Hæretico ſcribit Euſebius lib. 6.*

5451 5466 Valerianus cum Gallieno regnant annis *xv. Cyprianus primum Rhetor, deinde Epiſcopus martyrio coronatur. Gotthi quoque Græciā, Macedoniā, Aſiam, Pontumq́; depopulantur. Valerianus Chriſtianis perſequutionem mouens, à Rege Perſarum Sapore captus, ibi in dedecore vitæ cōnſenuit.

*Niceph. 11.

5468 Claudius regnat annis [63] 11. Iſte Gotthos Illyricum, Macedoniamq́; vaſtantes ſuperat.

Anni ab orbe C.

perat.[64] Paulus Samoſatenus, hæreſiarcha, agnoſcitur.

[63] Sic & in Euſebio ſcribendum, teſtis eſt Zonaras, in Claudio, pro quo nunc legitur anni 1. mẽſ. 9. vt in Nicephoro. Eutropius intra biennium morbo periiſſe ait.

[64] De Paulo Samoſateno, vide Euſeb. lib. 7. hiſtor. eccleſ. c. 25. Epiphan. hæreſ. 69. & in concilio Antiocheno conuictus eſt. Aymon lib. 7. c. 7. & 10. Niceph. lib. 6. c. 26. & 29.

5474 Aurelianus regnat annis [65] VI. Iſte Romanorum imperiũ bellando penè ad fines priores pduxit; [66] qui perſequutionem aduerſus chriſtianos efficiens, fulmine corripitur, * & ſine mora occiditur.

* &, nec mora.

[65] Ita Cedrenus: verum Euſebius, Nicephorus, Oroſius, Eutropius, & Zonaras imperio ſex annos potitum tradũt, paucis menſibus exceptis.

[66] Euſebius in chronico ſic habet, Aurelianus cũ aduerſus nos perſequutionem mouiſſet, fulmen iuxta eum, comiteſque eius ruit, ac non multò poſt inter Conſtantinopolim, & Heracleam in Cænophorio viæ veteris occiditur. Flauius Vopiſcus ita: cum iter faceret apud Cænophorium manſionem, quæ eſt inter Heracleam, & Byzantium, malitia Notarij interemptus eſt. Vide præterea de eius morte Euſeb. lib. 7. eccleſ. hiſto. cap. 26. Aymon lib. 7. cap. 2. Niceph. lib. 6. cap. 19. Ado, Beda, & reliqui omnes à ſuis interiiſſe ſcribunt.

Tacitus regnat anno [67] I. Huius vitæ breuitas, geſtorum nihil dignum, hiſtoria prænotat.

[67] Ab alijs ſex menſes ei aſſignantur, à Cedreno anni 2.

Probus regnat annis [68] VI. Iſte militia ſtrenuus, & ciuilitate preclarus, Gallias à barbaris *occupatas bellando Romanis reſtituit. Huius tempore [69] Manichæorum hęreſis orta eſt.

[68] Menſes 4. Euſebius. Niceph: Eutropius, Oroſius, alijque adijciunt. Zonaras nō integris ſex annis imperaſſe ſcribit.
[69] De hæreſi Manichæorum à Mane Perſa exorta ſcribit Euſebius, lib. 7. eccleſ. hiſtor. c. 25. Hilarius de Trinitate libr. *6. Cyrillus catechiſ. 6. Epiphan. hæreſ. 66.*

Anni ab orbe co.

5475

Carus cum filijs Carino & Numeriano regnat annis * II. Carus poſtquam de Perſis triūphauit, victor circa Tigridē caſtra ponens, ictu [70] fulminis concidit. 5483 5481

[70] Euſebius chronico ita habet: Carinus prelio victus apud Murgum occiditur: Vopiſcus apud Murtium.

Diocletianus & Maximianus regnauerūt annis [71] XX. Diocletianus, diuinis libris aduſtis, Chriſtianos toto orbe * perſequit. *Iſte primus gemmas veſtibus, calceamentiſq; inſeri iuſſit; dum ſola purpura retrò principes vterentur. Hi au- 5503

* Sic Euſeb. chron. Niceph. Oroſius. Vopiſcus.

* præoccupatas.

* anno Dñi. 288. Ado, *Euſe. chron,

Anni ab orb. C.

tem Imperatores varia bella geſſerũt. Perſis victis, recepta Meſopotamia. Qui poſtea, paritèr faſtigio imperij relicto, priuati vixerunt.

[71] *Sic Euſebius, Niceph. Oroſius, alij. Cedrenus 22. Aurelius victor. 25. non ſine mendo; vt liquet ex ſupputatione Conſulum, in Caſſiodoro.*

5505 Galerius regnat annis[72] 2. Huius imperij breuitas nihil dignũ hiſtoriæ contulit.

[72] *Euſebius chronico Galerius, inquit, biennio Auguſtus imperium tenuit, mox cum alio annis ſex.*

5535 Conſtantinus regnat annis[73] xxx. Hic Perſis bellum parauit; ad cuius aduentum adeò trepidauerũt, vt ſupplices occurrerẽt, promittẽtes imperata perficere. [74] Chriſtianus quoque effectus licẽtiam dedit Chriſtianis liberè congregari, & in honorem Chriſti baſilicas conſtrui. * His temporibus hęreſis Arriana exoritur. Nicęum quoque concilium à Conſtantino, ad condemnationem Arrij congregatur. Tunc & Donatiſtarum ſchiſma oboritur. Per idem tempus[75] crux Chriſti, ab Helena, Conſtantini matre, Hieroſolymis reperta eſt. Conſtantinus autem, in extremo vitæ ſuæ, ab Euſebio Nicomediẽſi Epiſcopo baptizatus, in Arrianũ dogma conuertitur. Heu, prô do-

* Huius.

lor,

lor,[76]*bono vſus principio, & fine malo.

[73] *Euſebius, Beda, & Ado 10. menſes addunt. Nicephorus 31. annos habet. Chronicon Græcũ m.ſ. 30. ann. & menſem 1. Ex Aurelio Victore colliguntur anni 32. Cedrenus trigeſimo tertio imperij anno mortuum ſcribit. Aurelius etiam victor ponit poſt Galeriũ alios duos Galerios, Armentarium, & Galerium Maximinum, & Alexandrum.*

[74] *De baptiſmo Conſtantini, præter Euſebium, & Zonaram, initio tomi 3. ſcripſit copioſè Cedrenus, in eius vita. Quod fuerit à Sylueſtro ſanctiſſimo Romæ Papa baptizatus ſeptimo imperij ſui anno, & à lepra liberatus refert Niceph. lib. 7. c. 45. Ambroſius verò de obitu Theodoſij, quod in vita extremo baptiſmi gratiam obtinuerit, affirmat. Idem teſtatur Alexander Monachus lib. de inuentione ſalutiferæ crucis; quem Nicomediæ obijſſe ait, hoc opportunè adeptum, vt in Iordane, quod ſummopere deſideraucrat, baptizaretur; quam ſententiam etiã probat Hermes, Socrates, & Theodoretus, vt auctor eſt Nicephorus lib. 8. c. 54. quibus conſentiũt Ruffinus, Oroſ. Caſſiodor. & alij.*

[75] *An crux, in qua ſalus noſtra, vitaque auctor pependit, habuerit quatuor brachia, & an corpus Domini noſtri quatuor fuerit clauis trãsfixum diſputat piè & eleganter Lucas Epiſcopus Tudenſis Hiſpanus aduerſus Albigenſes, quem m.ſ. in bibliotheca habeo.*

Anni ab orbe C. *bonus principio, & fine malus.

de

Anni ab orbe C.

de eius inuentione Alexand. Monachus non dũ editus; qui apud me eſt Græcè m.ſ.

[76] *Hanc ſententiam doctè refellit Cedrenus in compendio hiſtor. in vita Conſtantini.*

5559 Conſtantius, & Conſtans regnauerũt annis [77] XXIV. Conſtantius crudelitate morũ terribilis, à Perſis multa perpeſſus eſt. Deinde Arrianus effectus * Catholicos toto orbe perſequitur. Cuius etiam fauore Arrius fretus, dum Conſtantinopolim, ad eccleſiam pergeret, aduerſus noſtros, de fide dimicaturus, diuertens [78] per forum Cõſtantini, ad neceſſariam cauſam, viſcera eius repente, ſimul cum vita, effuſa ſunt. Per idem tempus Athanaſius, & Hilarius doctrina, & cõfeſſione fidei celebrantur. Hæreſis Anthropomorphitarum in Syria, & Macedonia, & Conſtantinopoli naſcitur. Donatus artis grammaticę ſcriptor, ac [79] præceptor Hieronymi, Romæ illuſtris habetur. Antonius Monachus moritur. [80] Oſſa Andreæ, & Lucæ Apoſtolorũ Cõſtãtinopolim transferuntur.

* Vide Oroſiû, & Adonem.

[77] *Sic Oroſius, Niceph. Cedren. & chronic. Græcum. Hieronymus in ſuo ad Euſebium, chronico, menſes 5. dieſque 12. addit. In Adone ponuntur anni 18. menſ. 3. dies 14.*

[78] *De morte Arrij Ruffinus li. 10. eccleſ. hiſtor. cap. 13. & Cedren. cum Epiphan.*

Epiphan. libr. 2. contra hæreſ. ſic inquit, noctu Arrius ad Sellam progreſſus, neceſſarij oneris deponēdi gratia, crepuit, quemadmodum & Iudas quondam. Idē Theodoretus lib. 1. eccleſ. hiſtor. c. 14.

79 *Hieronymus Donatum vocat præceptorem ſuum multis in locis, præſertim in commentarijs in eccle. c. 1. in illud: quid eſt quod fuit: & in Apologia, aduerſus Ruffinū, & ſcripſiſſe commentarios in Virgilium ait.*

80 *Poſtea Melphin oſſa Andreæ Apoſtoli tranſlata ſunt. Caput Pio Secundo Romam allatum, & in baſilica D. Petri collocatum.*

Anni ab orbe C.

Iulianus regnat annis 81 2. Hic ex clerico Imperator, ac paganus effectus, ad Idolorum cultum conuertitur, ac Chriſtianis martyria intulit: Liberales litteras chriſtianos docere, vel diſcere vetuit. Qui etiā, dum in odium Chriſti, templum Hieroſolymis Iudæos reparare permiſiſſet, atq; ex omnibus prouincijs Iudæi collecti, noua tēpli fundamenta iacerent, ſubito nocte oborto terræ motu, ſaxa, ab imo fundamentorum excuſſa, longè lateque ſparſa ſunt: * Igneus quoq; globus ab interiori æde templi egreſſus, plurimos eorum ſuo proſtrauit incendio. Quo terrore * reliqui pauefacti, Chriſtum confitebantur inuiti. 5561 Et ne hoc caſu crederent factum, ſequenti nocte in veſtimentis cuncto-

* Vide Cedren.

* aliqui

* corum.

Anni ab orb. C.

* cunctorum crucis apparuit ſignum. Iulianus autem contra Perſas procedens, facta congreſſione, iaculo ſuſcepto, [82] interijt.

[81] Conſentit Nicephorus, & chronicon Græcum. Hieronymus à quibuſdam anno 1. menſ. 7. ab alijs annis 2. menſ. 8. regnaſſe traditũ ait. Oroſius. 1. ponit imperij annum, & menſ. 8. Paulus Diaconus tertio imperij anno extinctum aſſerit.

[82] De morte Iuliani variæ ſunt opiniones, ut eſt apud Niceph. lib. 10. c. 24. et Hieronym. in additionibus in chronicon Euſebij, & Zonar. lib. 3. & Cedrenum, & Aimonem de Chriſtianarum rerum memoria lib. 9. Paulus Oroſius ſic lib. 7. c. 30. Itaqꝫ poſtquam à Cteſiphonte caſtra mouit, dolo cuiuſdã transfugæ in deſerta perductus, cum vi ſitis, & ardore ſolis, atque inſuper labore arenarum cõfectus, periret exercitus, Imperator tanto rerum periculo anxius, dũ per vaſta deſerti incautius euagatur, ab obuio quodam oſtium equite, conto ictus, interijt.

5562 Iouianus regnat anno [83] 1.* Qui, dum ſe ab exercitu Imperatorem * legi conſpiceret, ſeq; Chriſtianũ affirmãs, Paganis pręeſſe non poſſe adſereret, & nos, inquit omnis exercitus, qui per Iulianũ, nomẽ Chriſti abiecimus, tecũ Chriſtiani eſſe volumus. Quibus ille auditis imperij ſceptra ſuſcepit,

* hic.

* fieri. De his conſule. Zonaram, Cedrenum, & Niceph. lib. 10.c.28.

firma-

firmataque pace cum Perſis, rediјt: [84] qui lege protinus data, Chriſtianis priuilegia reddidit, ac templa Idolorum claudi præcepit.

[83] *Menſes. 8. Hieronymus, & Oroſius. 9. Niceph. Cedrenus amplius 15. dies ponunt. Chronicon Græcum menſ. 10. dies 15.*

[84] *Cedrenus ait edictum per totum Romanum imperium emiſiſſe, idē Niceph. lib. 10. c. 39. Ammianus Marcellin. Chriſtianæ legis ſtudioſum fuiſſe aſſerit.*

Valentinianus, & Valens frater eius, regnant annis [85] XIV. Gotthi apud Iſtrum bifariè, in duobus Fridigerno & Athalarico diuiſi ſunt Regibus. Sed [86] * Fridigernus Athalaricum Valentis, Arriani Imperatoris auxilio ſuperans, ſuadēte eodem, in huius beneficij gratiā, ex Catholico Arrianus cū omni gente Gotthorum effectus, errorem ſequutus eſt ipſius. Tunc quoque [87] Gilfulas Gotthorū Epiſcopus, ad inſtar Græcarum litterarū, * Gotthis tunc reperit litteras, & vtrumque teſtamētum linguam in propriam tranſtulit. [88] Photinus quoque, & [89] Eunomius, atq; Apollinaris, hæreſiarchæ, eodem tēpore agnoſcuntur.

Anni ab orbe c. 5576

[85] *Sic & chronicō Græcum.* βασιλεύει, *inquit,* ῥωμαίων καὶ ὁ αὐτὸς θειότατος οὐαλεντιανὸς ἔτη ιδ *Niceph. ann. 10. menſ. 9. Oroſius*

* Niceph. li. 11. c. 48.

* Gotthicas.

Anni ab orbe cr.

lib. 7. cap. 32. in imperio manſiſſe ait annis 15. Cedrenus Valētinianum 11. annis imperaſſe, Valentem; poſtea triennio ſcribit.

[86] *In alio m. ſ. erat, ſed Fridigernam Alaricus ſuperans: verum corruptè, vt cōſtat ex Eutropio in Valente, qui Athalari cū à Fridigerno, auxilio Valentis victū affirmat.*

[87] *Eutropius lib. 12. in Valente, Vlfias Epiſcopus Arrianus qui moratus ſub Conſtantio fuerat, & cum Eudoxio & Aëtio Arrianis. Niceph. lib. 11. c. 48. eum vocat Vlphilam, Rodericus Toletanus in ſua hiſtoria Gudilam lib. 2. cap. 1. Ado Vlfilam. Sunt qui Gulfiam, & Gulfilam.*

[88] *Conciliū Syrmienſe aduerſus eum congregatur Niceph. lib. 9. cap. 3. Socrat. lib. 1. c. 29. Sozomenus lib. 4. c. 5. & 6. A Damaſo dānatur Niceph. li. 12. c. 17. & 18.*

[89] *Ruffinus lib. 10. cap. 25. Auguſtin. lib. de hære, c. 54. Hieronym. in 4. Oſea. Aduerſus eum ſcripſit Baſilius, & primum Concilium Conſtantinopolitanum in eum eſt habitum Damaſo P. M. de hæreſ. Apollinaris, eſt apud Auguſtin. hære. 55. & Theodor. lib. 5. c. 10.*

5582 Gratianus, cum fratre Valentiniano, regnat annis [90] VI. Ambroſius, Mediolanenſis Epiſcopus, in catholicorum dogmate claruit. [91] Priſcillianus hæreſim infandá nominis ſui * in Hiſpaniam inuexit. Martinus, Epiſcopus Turinorum Galliæ ciuitatis, multis miraculorum ſignis effulſit.

*Eccleſiæ Hiſpaniæ intentauit.

Con-

Anni ab orbe c.

90 *Concordant Oroſius, Proſper, Paulus Diaconus, Zonaras, & alij. Ado. 7.*

91 *De Priſciliano vide D. Auguſtinum libr. de hæreſi hæreſ. 7. & Hieronymum, ad Cteſiphontem, & in catalogo: Leonem Papam epiſt. 93. Seuerum Sulpitium lib. 2. eccleſ. hiſtoriæ. Concilium Toletan. 1. & Bracarenſe: vbi eius errores, & impietas recẽſentur.*

Valentinianus cum Theodoſio regnat annis[92] VIII. *Synodus Conſtantinopoli CL. ſanctorum patrũ colligitur à Theodoſio, in qua omnes hæreſes cõdemnantur. Hieronymus presbyter in Bethleẽ, toto mundo clarus habetur. Priſcillianus, accuſante *Itacio, à Maximo

* Fuit hæc aduerſus Macedonium acta, Vide Bedam. libr. de ſex ætat.

Tyranno, gladio cæditur. Per idem tempus caput Ioannis Baptiſtæ Conſtantinopolim eſt perductũ, & in ſeptimo milliario ciuitatis humatũ. Gentium quoq; templa, per totum orbẽ, iubente Theodoſio, eodem tempore ſubuertuntur. Nã adhuc intemerata manebãt.

92 *In alio exemplari 9. ſed 8 ſcribendum exiſtimo ex ſupputatione Coſſ.* 5590
qui apud Caſſiodorũ recenſentur. Proſper 7. tãtum ponit. In etymologiarum m.ſſ. Codd. nunc 6. nũc 7 aliquoties etiam 8. & 9. habentur.

*Theodoſius, cũ Arcadio & Honorio regnat annis[93] III. Per idem tempus Ioãnes Anachorita virtutum 5593

* Hiſpanus fuit ibi enim ortus & nutritus.

* Cõſule Sulpitium Seuerum.

Anni ab orbe C. 5606

miraculis habetur inſignis, qui etiá, Theodoſio conſulente, de [94] Eugenio Tyranno victoriá illi prædixit.

* XIIII.

Arcadius cum fratre Honorio regnat annis [95] *XIII. Huius temporibus Auguſtinus Epiſcopus, doctrinæ ſcientia inſignis habetur. Ioannes quoque Cõſtantinopolitanus; & Theophilus Alexãdrinus, illuſtres Epiſcopi prædicantur. Per idem tempus [96] Donatus, Epiri Epiſcopus; virtutibus inſignis eſt habitus. Qui draconem ingentem, expuens in ore eius, peremit, quem octo iuga boum ad locum incédij vix trahere potuerunt: ne aërem putredo eius corrumperet. Per idem tempus *corpora ſanctorum, Habacuc, & Michææ, Prophetarum, diuina reuelatione, prodútur. Gotthi Itaham deprædantur.

* Sozomenus lib. 7. c. 28. & Beda de ſex ætat.

[93] Conuenit Proſper, & ipſe in etymologijs. Eutropius lib. 13. manſitq́; in imperio annis vndecim, cum iam in Orientis partibus ſex annis, Gratiano largiente, & ſimul imperante regnaſſet. Idem Paulus Oroſius lib. 7. c. 35. Idem Paulus Diaconus lib. 13. in princi.

[94] De iſto Eugenio Grãmatico, & litterarũ doctore, poſtea milite, vide Paulum lib. 13. in principio. De Joanne autem Anachorita eſt inſignis mentio apud Ruffinum lib. 11. c. 32. & 19. & Proſperum cum Zonara, & Paulo Diacono lib. 13.

Vvan-

Anni ab orbe C.

Vvandali atque Alani Gallias aggrediūtur.

95 Ita Proſper, Caſſiodorus, Sigebertus, & Tudens, Nicephorus addit menſ. 3. Cedrenus 5. & chronicon Græcum 14. annos ponunt, vt in margine ex quodam m.ſ. annotatum vides Epitome chronicorum Seueri cognomento Sulpitij, quæ apud me eſt m.ſ. 12. tantū agnoſcit. Paulus Oroſius lib. 7. c. 36. poſt patris exceßum 12. annis regnaſſe affirmat.

96 Ex Sozomeno lib. 7. c. 25. conſtat Sanctū Donatum Eudreæ, in Epiro, fuiße Epiſcopum, & Nicephoro lib. 12. c. 45. vbi Eureæ, in Epiro, dicitur Epiſcopus.

Honorius, cū Theodoſio minore, fratris filio, regnat annis [97] xv. His imperantibus Gotthi Romam capiunt, * Vvandali quoque, & Alāni, & Suevi Hiſpanias occupant. Hac tempeſtate Pelagius, aduerſus Chriſti gratiam, erroris ſui dogmata prædicat; ad cuius dānationem concilium, apud Carthaginem, *CCXIV. Epiſcoporum cōgregatur. Hoc tempore Cyrillus, Alexādriæ Epiſcopus inſignis eſt habitus.

* Vvandali quoque Hiſpanias: Alani, & Sueui Galleciā occupant.

* Auguſtin. pſalmo 47. Proſper 217. fuiſſe ait.

97 Ita Caſſiodorus, Tudenſis, Ado, & ipſe in etymologijs. Sigebertus annum vnum detrahit: Proſper vnum adijcit.

Theodoſius minor, Arcadij filius, regnat 5648
annis [98] XXVII. * Vvādali ab Hiſpania, ad 5621
Africam * tranſeunt.

* Vvandalorum genſ.

* tranſit.

Ibi

Anni ab orbe c.

Ibi catholicâ fidê Ariana impietate* ſubuertût. Per idem tempus Neſtorius, Conſtâtinopolitanus Epiſcopus, ſuæ perfidiæ molitur errorem: aduerſus quem Epheſina ſynodus cõgregata, eius impiũ dogma cõdemnat.

* ſubuertit.

5654 * Hoc etiã tempore Diabolus, in ſpecie Moyſi, Iudæis in Creta apparens, dũ eos per mare pede ſicco, ad terrã repromiſſionis promittit perducere, plurimis necatis, * reliqui, qui ſaluati ſunt, cõfeſtim ad Chriſti gratiam conuertuntur.

* Idem Polon' & Ado.

* Vide Zonaram to.3. in vita Martiani & Niceph. lib.15. c. 2. & Paul. Diacon. lib. 15.

* reliqui facti ſunt ſalui & cõfeſtim, &c.

Martianus regnat annis [99] VI. Cuius initio * Chalcedonenſe cõcilium geritur: vbi Eutyches, cum Dioſcoro Alexandrino epiſcopo, condemnantur. Huius autem ſexto imperij anno, [100] Theodoricus Rex Gotthorum, cum ingenti exercitu Hiſpaniam ingreditur.

98 *Ita Caſſiodorus, Paulus Diaconus, Tudenſis, & alij. Sigebertus tradit eum vtrique regno ſolum 3. annis imperaſſe, poſteaque ſibi Valentinianum Placidæ amitæ ſuæ, ex Conſtantio, filium adſciuiſſe, cum eodemq; alijs 24. annis regnaſſe, qui ſimul collecti noſtrũ numerum explent, Proſper 30. annos ponit. Beda 26. Martinus Polo 27. vt noſter hic.*

99 *Ita Paulus, Diaconus, Sigebertus, Tudenſ. & alij. Caſſiodorus cum Cedreno 7. Ado Viennenſis Martianus, inquit, Imperator*

perator

Anni ab orbe C.

perator obijt sexto imperij sui anno, sexto mense completo.

100 *In alia m. ſ. Theudoricus, Auguſt. & Sigebertus, Theodoricus, ſimiliter Ado Viennenſis, Rodericus, Toletanus lib. 2. c. 8. Theudoricus.*

Leo maior, cum Leone minore regnat annis [101] XVI. Alexãdria, & Ægyptus ſynodũ Chalcedonenſem detrectans, errore Dioſcori hæretici lãguẽs, immundo repleta ſpiritu, canina rabie latrat. Per idem tempus apparuit hæreſis Acephalorum, Chalcedonenſe concilium impugnãtium, qui ideo [102] Acephali, ideſt ſine capite nominantur, quia, quis primus eã hęreſim introduxerit, non inuenitur: Cuius 5670

hæreſis peſte plurimi hactenus orientalium languent.

101 *Ita Nicephorus, Caſſiodorus, Paul. Diacon. Sigebertus, Palmerus, & alij. Beda cum Cedreno 17. Zonaras 18.*

102 *Nicephorus lib. 18. c. 45. Ducem huius hæreſis facit Seuerum Antiochenum, & ſubdit Acephalos ob eã cauſam ſic dictos, quod ſub Epiſcopis non eſſent.*

Zenon regnat annis [103] XVII. Ab iſto Acephalorum hęreſis defenditur, & decreta Chalcedonenſis *concilij abdicantur. Iſte [104] Zenon Leonem Auguſtum filium ſuũ interficere quærens, pro eo mater eius aliũ figura ſimilem obtulit, ipſumq; Leonem 5687

* Synodi.

occultè

Anni ab orbe C.

occultè clericũ fecit; qui in Clericatu vſq; ad Iuſtiniani tempora vixit. Per [105] idem tempus; corpus Barnabæ Apoſtoli;& euãgelium Matthæi,eius ſtylo ſcriptũ, ipſo reuelãte, repertum eſt.

[103] *Ita Nicepho. Caſſiod. Ado, & alij. In Sigeberti chronico ſcribitur. 19. annis regnaſſe, ſunt qui dicant ann. 17. menſ. 6. Conſule chronicon Mercatoris & Onuphrij faſtos. Cũ Iſidoro faciunt Græci noſtri annales ἐβασίλευσε Ζήνων αὔγουστος*

5714 *ἔτη ιζ.*

[104] *Gotfridius in Pantheo, hiſtoricus non indiligens, Conradi III. à ſacris ſcrinijs præfectus chron. part. 16. verſibus id extulit:*

Zeno pater patria regna paterna tenet.
Inclytus eius erat Leo filius, vnicus hæres,
Militia validus, prælia ſæpe gerens.
Ille necem quæſiſſe patris falſo reputatur:
Zeno pater, cui dicta patẽt, iubet, vt moriatur.
Mater ab oppoſitis obuiat arte ſatis, &c.

[105] *Cedrenus eo, inquit, tẽpore reliquiæ B. Apoſtoli Barnabæ inuentę ſunt. In Cypro iacebat cadauer id, ſub arbore ceraſo, euangelium, quod S. Matthęus compoſuerat, in pectore gerens, manu Barnabæ ſcriptum.*

Anaſtaſius regnat annis [106] XXVII. Iſtę Acephalorum errorem vindicans, Epiſcopos Chalcedonenſis ſynodi defenſores exilio damnat: euangelia quoque, tanquam ab idiotis euãgeliſtis cõ-

poſita,

poſita, reprehendit, atque emendat.* Eo tempore Fulgentius Epiſcopus in confeſſione Dei, & ſcientia *claruit. Traſemūdus Vvandalorum Rex, in Africa catholicas eccleſias claudit, & *cxx. Epiſcopos in Sardiniam mittit, cōtra catholicos ſæuit. Per idem tēpus apud Carthaginem Olympus quidā Arrianus, in balneis ſanctā Trinitatem blaſphemās, tribus *igneis iaculis, Angelo immittente, viſibilitèr eſt combuſtus. [107] Barbas quoq; quidam Arrianus epiſcopus, dum contra regulam fidei quendam baptizans dixiſſet: baptizat te Barbas, in nomine patris, per filium, in ſpiritu ſancto, ſtatim aqua fontis illius, quæ fuerat ad baptizandū deportata, nuſquam *apparuit. Quod aſpiciens qui baptizandus erat, cōfeſtim ad catholicam eccleſiam abijt, & iuxta morem euangelicæ fidei, baptiſmum Chriſti ſuſcepit.

Anni ab orbe C.

* Paulus. Diacon. lib. 15.

* comparuit.

* floruit.

* Paulus & Ado.

* ignitis.

[106] *Sic ipſe in etymologijs, Tudenſis, & Ado. cum Paulo Diacono. Nicephorus vero, & Cedrenus menſ. 4. addunt: Zonaras 3. Euagrius lib. hiſt. 3. c. 44. imperij anno vigeſimo ſeptimo, mēſibus, & diebus 3. additis, exceſſiſſe tradit. Conſule Onuphrium. Godefredus anno imperij 28. fulmine ictum interiſſe ſcribit. Pomponius Lætus ponit ann. 24. menſ. 2. dies 29.*

[107] *Legendū, contra om-*

Anni ab orbe C.

nium exemplarium ſcripturam, hiſtoriæ veritate cogente, Barbam quoque quidam Arrianus Epiſcopus, dum contra regulam fidei baptizãs, dixiſſet: baptizo te Barba, &c. Ex Paulo Diacono lib. 15. Ceterum, inquit Deuterius Epiſcopus Arrianorum Byzantij baptizans quendã virum Barbam nomine, cum contra regulam fidei, &c. & Cedreno.

5723 Iuſtinꝰ maior regnat annis [108] IX. Iſte ſynodi Chalcedonenſis amator, Acephalorũ hęreſim abdicat. Huius tẽpore, poſt Traſemundum *Childe-
5762 ricus, ex Valentiniani Imperatoris [109] *captiua filia genitus, in Vvandalis regnũ ſuſcepit: qui ſacramẽto à Traſemundo aſtrictus, ne catholicis in regno ſuo faueret, antequam regnum ſuſciperet, Epiſcopos ab exilio reuerti iuſſit, eiſq; proprias eccleſias reformare præcepit.

* Hildericus.

* Vide Ado. Paul. & Tudenſ.

[108] Sic Beda, Cedrenus, chronicon Græcum, Palmerius, & alij. Nicephorus 3. menſes adiungit. Zonaras 20. dies, Marcellinus Theodorus Lector, & Euagrius lib. 4. hiſtor. c. 9. ann. 9. dies 23. Sigebertus ann. 10. Paulus Diaconus 11.

[109] Ex Eudoxia Valentiniani Principis filia, quæ Traſemundo nupſit, ex quo Childericum ſuſcepit.

Iuſtinianꝰ regnat annis [110] XXXIX. Iſte Acephalorum hæreſim ſuſcipiens, omnes in regno ſuo Epiſcopos [111] tria Chalcedonẽſis concilij capitula

dam-

Anni ab orbe C.

damnare compellit. In Alexandria *Theodoſiana, & Gaiana, hæreſes oriuntur. In Hiſpaniam, per Athanaildum Tyrannum, Romanus miles ingreditur. Beliſarius Patricius mirabilitèr de Perſis triũphauit. Qui deinde à Iuſtiniano in Africam miſſus, Vvãdalorum gentem deleuit. In Italia quoq; *Tottila Oſtrogothorũ Rex, à [112] Narſe Romano Patricio ſuperatur. Per idem tempus corpus ſancti Antonij monachi diuina reuelatione repertum Alexãdriam perducitur, & in eccleſia. S. Ioãnis Baptiſtæ humatur.

[110] Conuenit Tudenſis, Ado, & ipſe in etymologijs. Sigebertus 38. tãtum habet annos: quibus Nicephorus dies 7. adiungit. Zonaras, & Cedrenus ann. 38. menſ. 7. dies 13. Paulus Diaconus 38. ann. menſ. & dies omittit lib. 16.

[111] Iſidorus de viris illuſtribus in Iuſtiniano: De ſynodo Chalcedonẽſi tria capitula damnare contendit, id eſt Theodori numeros, Vaſtini Epiſcopi dicta, & reſcripta Theodoreti.

[112] Narſes Eunuchus, Cubicularius Iuſtiniani, Exarchus Italiæ factus. Paulus lib. 16. & Ado.

5773 Iuſtinus minor regnat annis [113] XI. Hic ea, quę aduerſus Chalcedonenſem ſynodum fuerant edita, deſtruxit, & [114] Symbolum CL. Patrum, ſacrificij tempore, concinendũ populo præcepit. Armenij tunc primum

* A Theodoſio Alexandrino epiſcopo. Niceph. lib. 29. c. 18. De Gaiana hæreſi vide Niceph. libr. 13. c. 5.

* Attila.

Anni ab orbe c.

fidē Chriſti ſuſcipiūt. Gepidæ extinguntur à Longobardis. Per idem tempus* Martinus, Bracarenſis epiſcopus, apud Gallæciā prudentia, & doctrina catholicæ fidei, clarus habetur. Narſes Patricius, poſtquam ſub Iuſtiniano Auguſto, Tottilam Gotthorum Regem in Italia ſuperauit, Sophiæ Auguſtę Iuſtini coniugis minis perterritus, Lō-
5780 gobardos à Panonijs inuitauit, eoſq; in Italiam introduxit. Hac tempeſtate * Leuegildus Rex Gotthorum, quaſdā Hiſpaniæ regiones ſibi rebelles, in poteſtatem ſui regni, ſuperādo redegit.

* De Martino Dunienſ. Iſidorus de viris illuſt.

* Leouegildus.

[113] *Iuſtinus minor Sigeberto 12. annis imperauit. Nicephoro 12. ann. menſ. 2. dieb. 20. Zonaræ, & Cedreno ann. 13.*

[114] *Tempore Iuſtini ſub Vigilio Papa congregatum eſt concilium Conſtantinopolitanū: verum non intelligitur, niſi de prima ſynodo Conſtantinopolitana 150. Patrū ſub Theodoſio ſeniore celebrata, in qua Symboli forma data eſt, quā tota Græcorum, & Latinorū prædicat confeſſio in eccleſijs. Vide de hac re Valafridū, de rebus eccleſ. c. 22. & concil. Tolet. 4.*

Tiberius regnat annis [115] VII. Longobardi, pulſis Romanis, Italiam adeunt; Gotthi, per Ermenegildum Leuegildi Regis filium, bifariè diuiſi, mutua cęde vaſtātur.

[115] *Conuenit Beda, Ado, & ipſe in etymologijs, Cedrenus, & annales Græci ann. 4. Zonaras ann. 4. menſ. 10. dies 8.*

Niceph.

Niceph. ann. 5. Sigibert. & Tudenſ. ann. 6. De varietate annorum Tiberij, Contius in notis, ad Nicephori chronologiam, diſſerit.

Anni ab orbe C.

Mauricius regnat annis [116] XXI. Sueui à Leuegildo Rege obtenti Gotthis ſubijciuntur:* ijdem quoque Gotthi, Recaredo religioſiſſimo principe prouocante, ad fidem catholicã conuertuntur.* Abares aduerſus Romanos dimicantes auro, magis quam ferro pellũtur. (Ab Hunnis Thracia occupatur.) Hoc tempore [117] Leander Epiſcopus in Hiſpaniis ad gẽtis Gotthorum conuerſionem doctrina fidei & ſciẽtiarum claruit.

* Conſtat id ex tertio cõcilio Tolet.

* Auares in Paul. Diacõ.

() deſũt hæc in vno m. ſ. neque Ado, aut Tudẽſis ea agnoſcit.

[116] *Concordat Sigebertus, Ado, & Beda. Niceph. an. 20. menſ. 4. Cedren. ann. 20. menſ. 3. dieb. 2. Palmerius ann. 20. ſic Zonaras, & ipſe Niceph. eccleſ. hiſtor. ſimiliter Pōponius Lætus.*

5801 [117] *Leandri vitam deſcribit D. Iſidorus libello de viris illuſtribus.*

5809 Phocas regnat annis [118] VIII. Iſte ſeditione militari Imperator effectus, Mauriciũ Auguſtum & multos nobilium interfecit. Huius tempore [119] Praſini, & Veneti per oriẽtem, & Ægyptum ciuile bellum faciunt, ac ſeſe mutua cæde proſternũt. Prælia quoque Perſarum grauiſſima aduerſus Remp. excitantur: à quibus Romani fortitèr debellati, prouincias plurimas, vſq; ad Eufratem fluuium, & ipſam, vt dicunt, Hieroſo-

Anni ab orbe c.

roſolymam amiſerũt.

[118] *Sic Niceph. Zonaras, Cedrenus, Ado, Tudens. & alij. Onuphrius ann. 8. menſ. 4. dieb. 9.*

[119] *Antiquis quatuor aurigantium, teſte Caſſiodoro; factiones à colore nominatæ fuére, Veneta, Praſina, Alba, roſea, quibus, vt ſcribit Suetonius, duas alias addidit Domitianus, alterã aurati, alterã purpurei panni. Igitur id genus hominum ſeditioſorum à coloribus nomina accepit. Xiphilinus in Caligula tradit huic Imperatori aurigam quendam, à colore veſtis viridis, Praſinum appellatum, maximè in delitijs fuiſſe.*

5814 Heracliꝰ dehinc quintum agit imperij annũ. Cuius initio Sclaui Græciã Romanis tulerunr. Perſæ Syriam, & Ægyptum, plurimasq; prouincias. In Hiſpania quoq; [120] Siſebutus Gotthorum Rex quaſdã eiuſdem Romanæ militiæ vrbes cepit, & Iudæos ſui regni ſubditos ad Chriſti fidẽ conuertit.

[120] *Siſebutus Rex optimus, & religioſiſſimus fidei catholicæ propugnator, & cultor acerrimus, Gũdimari Regis ſucceſſor concilium quartũ Toletanum, quæ magna ſynodus appellatur, congregauit: vbi c. 55. dicitur tẽporib. religioſſimi Principis Siſebuti Iudæos ad fidẽ christianam coactos fuiſſe. Ad hũc Iſido. librũ de natura rerum ſcripſit.*

Fiunt igitur ab exordio mundi, vſque in præſentẽ æra DCLIV. hoc eſt in anno quito Imperatoris Heraclij, & [121] quarto glorioſiſ. Prĩcipis Siſebuti, anni

quinqꝫ mille, octingenti quatuordecim.

121 *In alio m.ſ. erat quinto: verũ malè cũ ex Iſido. ipſo in hiſtoria Gotthorũ cõſtet Siſebutũ Heraclij anno 2. ad publica gubernãda eneɛ̃ũ: Obſerua autem eſſe quoſdã, qui exiſtimant, Iſidorũ bis chronicon ſuũ edidiſſe, primò vſq; ad annũ quintũ Heraclij, & quintũ Siſebuti, nẽpe ad annũ mundi 5814. deinde vero additis ann. 13. vſq; ad 18. Heraclij, & 7. Suintilę, nẽpe ad annũ ab orbe cõdito 5827. In multis exemplarib. primã inuenio cõcluſionẽ huius chronici: In exẽplari autem Soriẽſi, quod omniũ antiquiſſ. eſt, duplex eius cõcluſio legitur, prior quidẽ, quã nos poſuimus, poſterior verò hoc modo: Heraclius dehinc 18. agit imperij annũ cuius initio Sclaui, &c. Fiũt igitur ab exordio mũdi, vſq; in præſentẽ ęram 665. hoc eſt in anno 18. imperij Heraclij, & 7. religioſi Principis Suintilani 5826. Reſiduũ ſęculi tẽpus, &c. vt ſup. Vaſæus lib. 1. annaliũ Hiſpanicorũ c. 4. affirmat ſe inueniſſe chronicon Iſid. vſq; ad 5. annũ Suintilani, qui fuit annus Domini 626. Eſt etiã apud me chronicon Iſidori m.ſ. diuerſam ab omnibus alijs cõcluſionẽ habens. Verũ de hac duarũ editionum opinione dicã quod ſentio: Exiſtimo chronicon hoc D. Iſid. ſemel dũtaxat ab eo euulgatũ fuiſſe, cum in pręfatione dicat (vt in antiquiſſ. quibuſq; & emendatiſſimis exẽplarib. legitur) ſe ſcribere vſq; ad Siſebuti tẽpora, aliquot vero annis poſt, librũ etymologiarum ab*

Anni ab orbe C.

Anni ab orbe C.

eodē fuiſſe conſcriptū in cuius lib. 6. c. 38. vſq; ad 5. (aliàs 7.) Suintilanis annum, & Heraclij 18. pgreditur. Nā illud certū eſt Iſidorū vltimò librū etymologiarum ad Braulionis Cæſarauguſtani petitionē ſcripſiſſe, vt teſtatur D. Ileſonſus in additione virorū illius: Scripſit quoq; inquit, vltimo, ad petitionē Braulionis Cęſarauguſtani epiſcopi, librū etymologiarū; quē cū multis annis conaretur perficere inexpleto opere diē extremū viſus eſt clauſiſſe. Idē affirmat Braulio ipſe in eius vita, aitq; opus hoc relictum fuiſſe titulis, nō libris diſtinctū; quod poſtea ab ipſo factū eſt. Puto itaq; concluſionem, quæ eſt in etymologijs, ab aliquo in chronicon trāſlatam; & viciſſim chronici in etymologias: & in chronico legēdum vſq; ad 5. Siſebuti annū; in etymologijs vſq; ad 7. Suintilani. Hæc mihi occurrunt: qui ſecus ſentit non reijcio eius coniecturam.

Reſiduū ſęculi tēpus, humanæ inueſtigationi incertū eſt: omnem enim de hac re quæſtionē Dñs noſter Ieſus Chriſt⁹ abſtulit dicens: * nō eſt veſtrum ſcire tēpora, vel momenta, quæ pater poſuit in ſua poteſtate. Et alibi: *De die autē, inquit, illa, & hora, nemo ſcit, neq; Angeli cælorū, niſi pater ſolus. Vnuſquiſq; ergo de ſuo cogitet trāſitu: Sicut ſacra ſcriptura ait: *In omnib. operibus memorare nouiſſima. Quando enim vnuſquiſq; de ſæculo migrat, tunc illi conſummatio ſęculi eſt.

* Actuum. 1.

* Matth. 24.

* Eccleſiaſtici 7.

FINIS.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE